

สนทนาธรรมที่ฮานอย ซาปา

ต.ค. 2559

โดย

พล.อ.ต.หญิง กาญจนา เชื้อทอง

เตรียมเดินทางไปฮานอย 20 ต.ค. 59

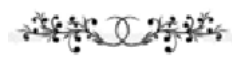

กลับจากอเมริกาได้ 3 วันยังเหน็ดเหนื่อยโง่งง ก็ต้องจัดกระเป๋าเตรียมตัวไปเวียดนามอีกแล้ว ยังเชื่อกับการนั่งเครื่องบินยาวนานข้ามวันข้ามคืนอยู่เลย จะต้องเดินทางอีกแล้วหรือ ท่องเที่ยวเดินทางมากไปหรือเปล่า ตอนยังเด็กฝันถึงการได้เดินทางไกลๆ ได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ ต่างประเพณี ต่างวัฒนธรรม ได้อยู่บรรยายกาศที่แตกต่าง ได้เห็นสิ่งที่ไม่เคยเห็น บัดนี้ฝันนั้นเป็นจริงแล้ว แต่มาเข้าไปในวัยปลายของชีวิตที่ควรจะพักผ่อนมากๆ เดินทางน้อย ๆ คงทำบุญซ้ำเกินไม่ทันกาลที่เหมาะสม ตอนสาว ๆ เลยได้แต่ฝัน ตอนฝันเป็นจริงก็ได้แต่เหนื่อย แทนที่จะสนุกสนานเต็มที่ แต่จะทำอะไรได้ ทุกอย่างเป็นธรรมะ เกิดขึ้นแล้วเพราะเหตุปัจจัย ดับไปแล้วด้วย เกิดให้พิสูจน์ความจริงว่า ทุกอย่างที่มีจริง เกิดขึ้นปรากฏให้รู้ ดับไป แล้วไม่กลับมาอีก จึงไม่ใช่ตัวตน ไม่เที่ยง คงอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร

นึกถึงการเดินทางไปร่วมงานแต่งงานของหลานสาวที่ฟิลาเดลเฟีย รัฐเพนซิลเวเนีย ตั้งแต่วันที่ 29 ก.ย. 59 ถึง 17 ต.ค. 59 ก็เหมือนฝัน เพราะทุกอย่างดับไปหมดแล้ว ไม่ว่าจะเห็นอะไร ได้ยินอะไร ได้กลิ่นอะไร ได้ลิ้มรสอะไร กระทบอากาศหนาวเย็นอย่างไร กระทบลมฝนหนักหนาอย่างไร คิดนึกอย่างไร ก็ดับไปหมดแล้ว เหลืออยู่แต่ในความทรงจำทำให้รู้ว่าเคยไปเมื่อนึกถึงเท่านั้น ถ้าเปลี่ยนภพชาติเป็นบุคคลใหม่ในชาติต่อไป ความทรงจำนี้ก็ดับหมด ไม่มีอะไรเหลือเลย เหมือนในชาตินี้ที่จำเหตุการณ์ในชาติก่อนๆ ไม่ได้เลย เหลือแต่กุศล อกุศล ที่สะสมอยู่ในจิต ทำให้มีอัธยาศัยต่างๆกันไป อย่างเป็นคนชอบเที่ยวไปดูสถานที่ต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็ชอบฟังความจริงที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงด้วย การเดินทางไปร่วมสนทนาธรรมกับท่านอาจารย์ทุกครั้งจึงถูกอัธยาศัยอย่างที่สุด เช่นเดียวกับครั้งนี้ที่จะเดินทางไปสนทนาธรรมที่ฮานอยและซาปา ประเทศเวียดนาม ตั้งแต่วันที่ 21 ต.ค. 59 - 1 พ.ย. 59 แม้จะยังไม่หายเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจากการเดินทางไกลครึ่งโลก ก็กระตือรือร้นที่จะได้เดินทางเพื่อพบเห็นสิ่งใหม่ๆและที่สำคัญ ได้ฟังความจริงด้วย แม้จะฟังซ้ำ ๆ แต่เมื่อ

ยังไม่เข้าใจ ก็ต้องฟังแล้วฟังอีก เพื่อให้ค่อย ๆ ซึมเข้าไปในใจจนจรดเยื่อในกระดูก เข้าใจอย่างมั่นคงไม่หวั่นไหวว่า ทุกอย่างเป็นธรรม ไม่ใช่เรา

ตั้งใจจะนำความเข้าใจมาเผยแพร่ตามกำลังความสามารถเช่นเคย แน่แน่นอนว่า ต้องขอความร่วมมือจากน้องวันชัย ภู่งาม ใส่ภาพประกอบเรื่องเช่นเคยค่ะ ขอขอบคุณ และอนุโมทนาล่วงหน้า

เริ่มต้นที่สนามบินสุวรรณภูมิ

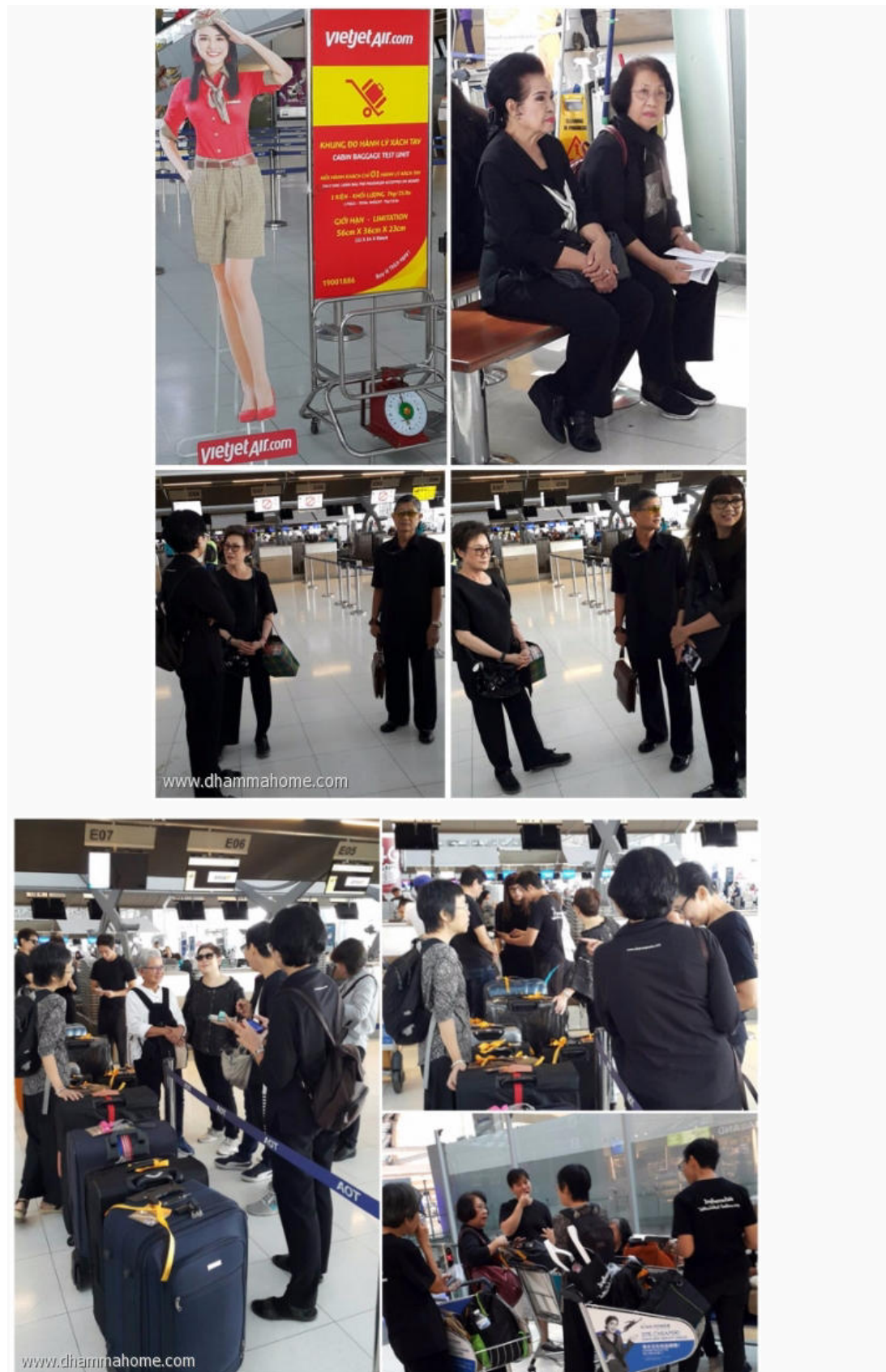
21 ต.ค. 59

ท่านอาจารย์ได้รับเชิญมาสนทนาธรรมที่เวียดนามตั้งแต่ปี 2555 โดยอาจารย์ Tam Bach และคณะ ซึ่งต่อมาได้ตั้งเป็นชมรมบ้านร่มมะ เวียดนาม บัดนี้ ท่านอาจารย์มาสนทนาธรรมที่เวียดนามเป็นครั้งที่ 8 แล้ว และมาที่ฮานอยเป็นครั้งที่ 2

ขณะที่เดินทางมากับท่านอาจารย์กลุ่มแรกในวันนี้มี 17 คน พวกเรามาถึง สนามบินสุวรรณภูมิแต่เช้า ทั้งๆ ที่คุณท่าย(Tran Thai)ผู้จัด พยายามเลือกเวลาไม่ให้ เข้าเกินไป แต่สายการบินเวียดนามก็เปลี่ยนเวลาจนได้ โดยแจ้งผ่านอีเมลล์ของผู้จองตั๋ว คุณตื้อ(มารศรี นูรณะไทย) ผู้ประสานงานฝ่ายไทย ได้แจ้งผ่านทางโทรศัพท์และไลน์ กลุ่ม แต่ก็ยังตกหล่นคุณนีน่า วัน กอร์คอมที่อยู่เนเธอร์แลนด์ แต่ในที่สุดทุกคนก็มาทัน จนได้

มีสหยาธรรมที่มีกุศลจิต เช่น คุณแก้วตา อเนกพุฒิ รับท่านอาจารย์จากบ้าน
มาส่งที่สนามบิน ท่านพลเรือโท นภดล สุทธิมสภา สมาชิกเกือบถาวรในการร่วม

เดินทางมาเวียดนาม แต่ครั้งนี้ท่านไปทำดีเพื่อประเทศชาติอย่างอื่น จึงร่วมเดินทางไปด้วยไม่ได้ เพียงแต่มาส่งเท่านั้น คุณเผติม ยี่สมบุญ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ ที่มาช่วยเช็คอิน ขออนุโมทนาในกุศลจิตของท่านด้วยค่ะ

เดินทางจากสุวรรณภูมิที่ไม่มีสีสันเหมือนอย่างเคย เพราะผู้เดินทางส่วนใหญ่ ร่วมกันใส่ชุดดำ เพื่อแสดงความไว้อาลัยในการเสด็จสวรรคตของในหลวงที่เป็นที่รัก ยิ่งของคนไทย พวกเราออกเดินทางตอนเที่ยงกว่า ใช้เวลาเดินทาง 1. 30 ชม. ก็ถึง สนามบิน Noi Bai สนามบินใหม่ของฮานอย สร้างใกล้สนามบินเก่าซึ่งเปลี่ยนเป็น สนามบินภายในประเทศ

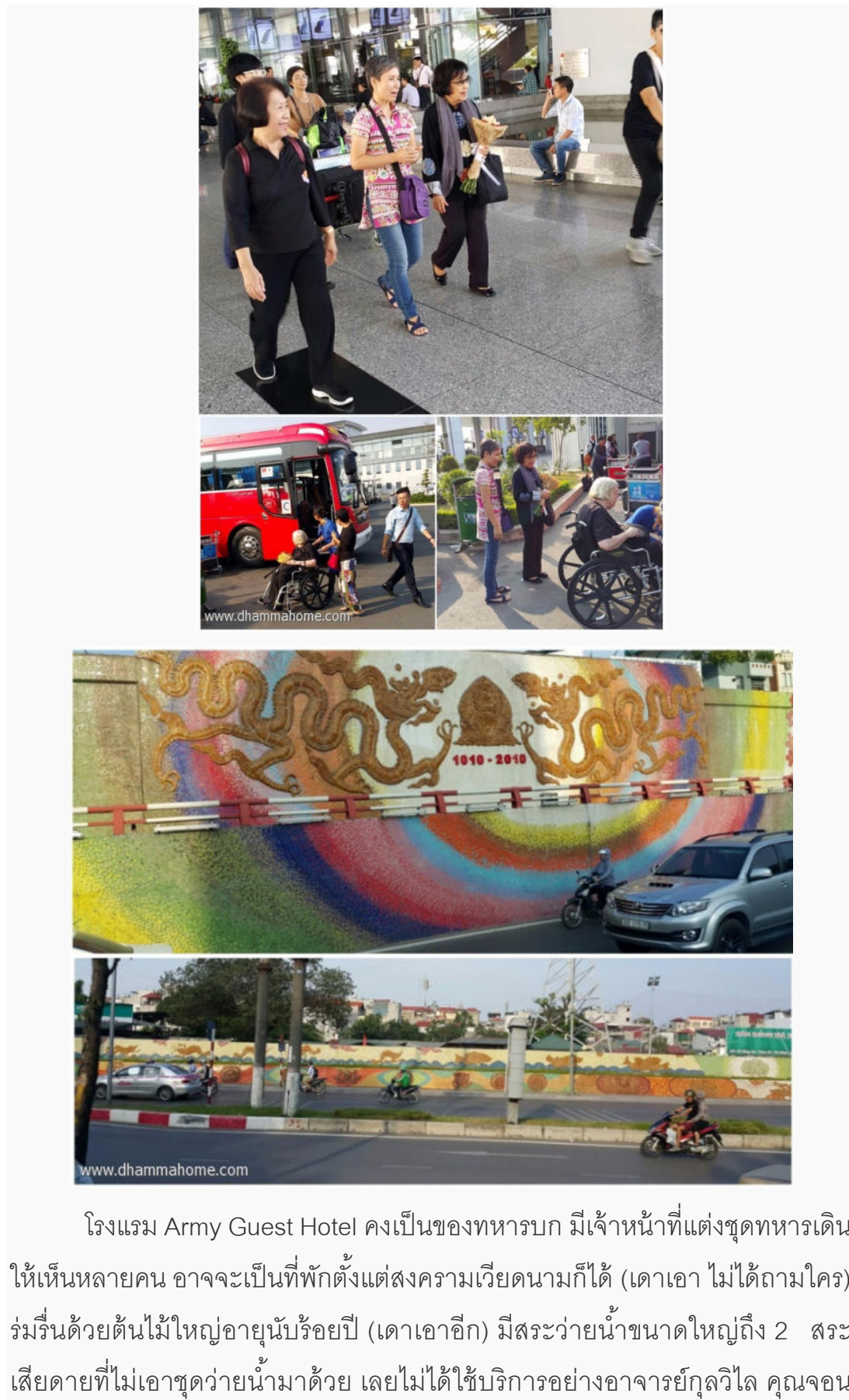

ถึงตอนบ่ายสองกว่า ๆ อากาศร้อน 33 องศา อาจารย์ตั้มบัค พาคณะมารับ
ท่านอาจารย์ที่สนามบินด้วยรถโดยสารขนาดใหญ่ รถแล่นผ่านทางหลวงตัดใหม่ขนาด 8

เลน ข้ามสะพานสร้างใหม่ 2 แห่ง เวลาผ่านไปเพียง 4 ปีกว่า ๆ ฮานอยเปลี่ยนแปลงไปมากจนคนหลับ ๆ ตื่น ๆ เพราะ jet lag อย่างเรายังตื่นเต้น รถพาเข้าไปกลางใจเมือง ฮานอยเพื่อไปโรงแรม Army Guest Hotel ระดับ 3 ดาว ยังไม่ถึงต้องลงเดินเข้าโรงแรมประมาณ 200 เมตร เพราะรถใหญ่เข้าไม่ได้ แต่มีรถขนกระเป๋าและรับผู้อาวุโส

และคุณซาร่าห์ ก็ได้แต่คิด เพียงแต่พยายามตั้งตัวตรงบนบกก็ยังยาก เพราะร่างกายอ่อนล้า อยากจะเป็นทหารราบบนเตียงมากกว่า

หลังเข้าห้องพักตอนห้าโมงเย็นแล้ว ก็ขอให้คุณฮังพาไปทานอาหารพื้นเมือง อยากไปกินก๋วยเตี๋ยวหมูร้านเดียวกับ ปณ. บาร์ค โอบามา แต่คณะส่วนใหญ่อยากไปทาน "จ๋าเก่า" หม้อไฟปลาช่อนผัดกับผัก ทานกับเส้นหมี่ ฮังจึงพานั่งแท็กซี่ 2 คันไปที่ร้านดังของฮานอย คงจะอร่อย ดูจากลูกค้าเต็มร้าน เสียค่าแท็กซี่คันละเกือบ 50,000 ดอง ไปกัน 13 คน จ่ายค่าอาหารเกือบ 2,000,000 ดอง รู้สึกว่า รวยจัง แคลคิดว่ารวยเงินดองก็ครื้นไฉแล้ว ความรู้สึกเป็นสุขเป็นทุกข์ที่แท้ก็มาจากความคิดทั้งสิ้น ถ้าไม่คิดก็จะมีอะไรเลย แต่ธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตต้องคิด เพราะมีจิต ธรรมชาติหนึ่งของจิตคือคิดปรุงแต่งไปตามการสะสม (ดีใจจัง หาธรรมลงได้)

19-21-31 Đường Thành - Hà Nội
(043) 8286 007 - (043) 8245 115

Ngày	Ban	Số HD	Vào	Ra
21/10/2018	A3	HSL03/10/18_0223	18:38	18:38
Tên hàng				
Chả Cá	SL	Đơn giá	Thành tiền	
Cá Dày	12	120,000	1,440,000	
Khăn	3	120,000	360,000	
Levie	12	2,000	24,000	
	5	16,000	80,000	
Tổng			1,904,000	
Phí VIP			0	
Chiết khấu			0	
Thành tiền			1,904,000	

www.dhammadhome.com

สนทนาธรรมช่วงแรกตั้งแต่วันที่ 22 ต.ค.59 - 24 ต.ค. 59 เริ่มเวลา 09.00 - 11.00 น. และ 16.00 - 18.00 น. วันที่ 25 ต.ค. เวลา 0900. - 10.30 น. เพื่อเดินทางไปซาปา 25 ต.ค. - 27 ต.ค. สนทนาเฉพาะภาษาอังกฤษ ช่วงที่สอง 29 ต.ค. - 31 ต.ค.

ทั้งเข้าป้าย โดยถ่ายทอดสดผ่านเว็บไซต์ www.dhammadhome.com ตามวันเวลาดังกล่าว โดยทีมงานผู้แข่งขัน สาวมาดเข้ม คุณยุพิน สุชลธาดา และคุณมารศรี บุรณะไทย ผู้ร่วมเดินทางทุกท่านร่วมเจริญกุศลสนับสนุนการเผยแผ่พระธรรมของท่านอาจารย์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณนภา จันทรางศุ คุณกฤษณา วงศ์วิภาส ดูแลท่านอาจารย์อย่างใกล้ชิด

สนทนาธรรมวันแรกในห้องประชุมชั้น 3 ของโรงแรม ซึ่งจุคนฟังได้กว่า 100 คน ผู้จัดเลือกโรงแรมนี้เพราะมีห้องประชุมเหมาะสม ผู้มาร่วมฟังเดินทางสะดวก มีห้องอาหารใหญ่พอ ไม่ต้องออกไปข้างนอก ได้เห็นผู้ฟังคั่นหน้าหลายท่าน ทั้งพระและแม่ชี มีหลายคนเดินทางไกลติดตามมาฟังจากญาง ดาลัท ไช่ก๊อง และผู้ฟังหนุ่มสาวหน้าใหม่หลายคน แต่ก็ยังไม่เต็มห้องประชุมที่ผู้จัดแจ้งว่า มีผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมกว่า 100 คน คงจะมาวันหลัง เพราะมีหลายช่วง แต่จำนวนมากน้อยไม่สำคัญเท่ากับจำนวนคนที่ฟังเข้าใจแม้เพียงคนเดียวก็ประเสริฐสุดแล้ว เหมือนต่อเทียน เทียนจะมากน้อยเท่าไรไม่สำคัญ เท่ากับต่อไฟติดก็เล่ม

อาจารย์ตั้มบัค(Tam Bach)เป็นทั้งพิธีกร ล่าม ผู้บรรยายธรรมกล่าวเปิดการสนทนาด้วยการกล่าวแสดงความเสียใจกับคนไทยที่สูญเสียพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่เมื่อ 13 ต.ค. 59 ในหลวงทรงแสดงให้เห็นว่า ความดีไม่มีวันตายจากจิตใจของผู้คนที่ระลึกถึงท่าน

พยายามเก็บใจความสำคัญในการสนทนามาแล้วให้ฟัง แต่คิดว่าคงจะเก็บได้น้อยกว่าที่ตกหล่นไป อย่าถือสาคนหลับตื่นผิดเวลาเลยนะคะ มีอีกหลายท่านที่ร่วมเดินทางมาด้วยกันมีอาการเดียวกัน คือ คุณแอนน์ มาแซล คุณกอบแก้ว และน้องปู ลูกสาวที่เพิ่งเดินทางมาจากแคนาดา ทุกคนใช้ฮอริโมนเมลาโทนินที่ช่วยในการหลับทราบจากน้องปูว่า ต้องเป็นยาผลิตใหม่ๆ และผู้ใช้ต้องไม่เคยกินยานอนหลับมาก่อน

จึงจะได้ผล ส่วนเราปกตินอนหลับได้ทั้งกลางวันกลางคืน คราวนี้่วงมากตอนกลางวัน ไม่อยากหลับ กลางคืนไม่อยากตื่นก็ตื่น กินเข้าไปแล้ว ยาคงงง ไม่รู้จะปรับอย่างไร เลยเบลอ ๆ พยายามจะถ่ายทอดให้ได้มากที่สุด แต่ก็ลองอ่านดูนะคะว่าได้แค่ไหน

สนทนาธรรมที่โรงแรม Army Guest Hotel ฮานอย 09.00 - 11.00 น. 22 ต.ค. 2559

ชาวราห์ พระพุทธเจ้าทรงสอนเกี่ยวกับชีวิตที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้ เราอาจมีเพื่อนที่ยังมีชีวิตอยู่หรือเสียชีวิตไปแล้ว หรือที่ไทยสูญเสียพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ แต่ชีวิตก็ดำเนินไป ผ่านทั้งสุข ทั้งทุกข์ แต่ก็เหมือนฝันที่เกิดขึ้นดับไป จริงๆ แล้วท่านเหล่านั้นไปไหน? พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ชีวิตก็เพียงแค่ขณะที่กำลังปรากฏสั้นๆ เพียงขณะเดียว อาจคิดว่า เห็นอาจารย์หรือเพื่อนๆ จริงๆ แล้วเพียงเห็นสิ่งที่ปรากฏทางตาชั่วขณะเดียว แล้วคิดถึงสิ่งที่เห็นหรือเสียงที่ได้ยินเพียงชั่วขณะสั้น ๆ เพราะติดข้องกับสิ่งที่เห็น เสียงที่ได้ยิน....เพราะไม่เข้าใจสิ่งที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริงจึงติดข้อง

มีเพื่อนใหม่จากไต้หวันมาศึกษาพุทธศาสนามาระยะหนึ่ง

วินเซ็นต์ ขอถามเรื่องเห็น

ท่านอาจารย์สุจินต์ ทำไมถึงถามเรื่องเห็น เพราะไม่เข้าใจว่า เห็นเป็นสิ่งที่มีความจริงเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย เพราะไม่รู้เห็นกับสิ่งที่ถูกเห็น นี่เป็นการเริ่มต้นของการศึกษาธรรม เห็นเกิดปรากฏแล้วดับไป ไม่สามารถได้ยินหรือคิดนึก เกิดแล้วดับโดยไม่รู้ ที่เรียกว่า อวิชชา อวิชชาไม่ใช่ใคร เกิดทำกิจไม่รู้สภาพธรรมตามความเป็นจริง อวิชชาเกิดกับเห็น...ได้ยิน... พระพุทธเจ้าทรงแสดงเพื่อให้รู้สิ่งที่ไม่เคยรู้มานาน แต่ละคำจึงลึกซึ้ง ยากจะรู้ได้โดยง่าย เพราะเราคือใคร พระพุทธเจ้าคือใคร จึงต้องศึกษาธรรมด้วยความเคารพ ให้เข้าใจทีละคำ

คิดถึงเห็นเพียงขณะเดียว ใครจะรู้ได้ เพราะเกิดแล้วดับทันที สั้นมาก เห็นอะไรใครรู้ เราคิดว่าเห็นคน... แต่เห็นเพียงเห็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้เท่านั้น เริ่มต้นเข้าใจว่าเห็นไม่ใช่เรา สภาพธรรมไม่ใช่ของใครทั้งสิ้น เห็นไม่ใช่คน ไม่ใช่แมว เพียงปรากฏชั่วขณะแล้วดับทันที จึงไม่ใช่ใคร เข้าใจถูกว่า ชีวิตทุกขณะไม่เที่ยง ไม่มีใครเลือกอะไรได้ ไม่มีใครบังคับบัญชาได้

ชาวราห์ พระพุทธเจ้าทรงสอนทั้งสัมมามรรคและมีจนามรรค สภาพธรรมทั้งหมดเกิดเพราะเหตุปัจจัย สัมมามรรคเข้าใจถูกต้อง ทุกอย่างเกิดเพราะเหตุปัจจัยแล้วดับไป มีจนามรรคตรงกันข้าม คือคิดว่าเลือกให้สภาพธรรมเกิดได้ตามความตั้งใจ เริ่มต้นของสัมมามรรคคือฟังให้เข้าใจความจริงว่า ทุกอย่างที่มีจริงไม่ใช่ตัวตน ไม่มีใครบังคับบัญชาได้ อย่างเห็น ไม่ใช่คนเห็น แมวเห็น แต่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยแล้วดับไปทันที สภาพธรรมเกิดปรากฏให้รู้แล้วดับไป แต่มีจนามรรคเป็นตัวตนที่เห็น ถ้าไม่มีพระพุทธเจ้าจะไม่มีโอกาสได้ฟังความจริงนี้

ถาม ขอรบกวนเรื่องพิจารณาถูกต้อง อย่างเห็น ได้ยินแล้วรู้ว่าเป็นอะไร เป็นการพิจารณาถูกหรือไม่

ใจโนธาน เมื่อฟังธรรมแล้วพิจารณา รู้ความหมาย ไม่ต้องถามว่าพิจารณาถูกหรือไม่ เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ อาจเกิดทันทีหรือภายหลังก็ได้ อาจเคยพิจารณามาก่อนสติเกิดตามปกติเพราะเข้าใจคำสอนและใส่ใจ ...

ถาม พิจารณาทันทีไม่ได้ คิดว่าต้องฟังแล้วฟังอีกจนกว่าจะเข้าใจว่า เห็นไม่ใช่เรา

ชาวาร์ห์ เข้าใจดีว่าต้องฟังจนกว่าจะเข้าใจ ฟังว่า ชีวิตคือขณะนี้ที่กำลังปรากฏ ฟังเข้าใจว่า เห็นไม่ใช่เรา เกิดเพราะเหตุปัจจัยแล้วดับทันที โยนิโสมนสิการว่า เห็นคืออะไร พิจารณาสภาพธรรมทุกอย่างจนทั่ว ถ้าตั้งใจจะลึกรู้สภาพธรรมหนึ่งสภาพธรรมใด นั่นไม่ใช่สัมมาสติ ถ้าเข้าใจผิดทำให้ปฏิบัติผิดเป็นมิจฉามรรค ถ้าไม่เข้าใจว่า เห็นขณะนี้คือชีวิต ก็ไม่สามารถพิจารณาถูกได้

www.dhammadhome.com

พระ ขณะที่คนใกล้ตายเกิดโทสะ จะเป็นผลให้เกิดในชาติต่อไปหรือไม่?

ใจในธาน ปฏิสนธิจิตเป็นวิบากจิต เป็นผลของกรรมที่ทำแล้ว ยากที่จะรู้ว่า กรรมใดจะให้ผล อาจเป็นกรรมในชาตินี้หรือชาติก่อนๆก็ได้ ไม่จำเป็นว่า โทสะจะเป็นผลให้เกิดก็ได้ คนที่ศึกษาธรรมบางคนคิดว่า พยายามให้จิตเป็นกุศลก่อนตายจะทำให้เกิดในที่ดีๆได้ แต่นั่นไม่ใช่คำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะทรงแสดงว่า ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา

พระ ในพระไตรปิฎกมีเรื่องของพระภิกษุที่ช่วยพ่อไม่ให้เกิดในนรก

ชาวราห์ จริงๆ แล้ว ตายทุกขณะ หลังเห็นก็ตายได้ .... ทรงแสดงว่า จิตเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ไม่ทันที่ใครจะทำอะไรได้ กรรมที่ทำไว้แล้วสามารถเป็นปัจจัยให้เกิดในชาติต่อไปได้ทั้งสิ้น จิตสะสมทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นโทสะ โลภะ หรือปัญญา พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมตามความเป็นจริงว่า จิตเกิดดับทุกขณะ ไม่กลับมาอีกซ้ำอีก ดับหมดไม่เหลือเลย เห็นเกิดแล้วดับไป เห็นใหม่ก็ไม่ใช่ของเก่า

ถาม มรรณะ 3 คือ ขณิกมรรณะ สมมติมรรณะ สมุจ्จะตมรรณะ เป็นอย่างไร?

นิน่า พระอรหันต์ดับโลภะ โทสะ โมหะหมด ซึ่งมีมากมาย เป็นสิ่งที่ทำได้ยากมาก การเข้าใจคำสอนจึงยากมาก ต้องเป็นไปตามลำดับ ทีละลึกทีละน้อยจริงๆ มีสภาพธรรมเกิดปรากฏเดี๋ยวนี้ สามารถเข้าใจเพิ่มขึ้นทีละเล็กทีละน้อย พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เริ่มจากขณะนี้ด้วยการฟังให้เข้าใจเพิ่มขึ้น มีศรัทธาเพิ่มขึ้นว่า สามารถเข้าใจเพิ่มขึ้นได้ จากชาติหนึ่งสู่อีกชาติหนึ่ง ไม่ใช่เรื่องต้องทอดทิ้ง ถ้าเริ่มจากขณะนี้

ท่านอาจารย์สุจินต์ พุดถึงตายซึ่งยังไม่เกิด แต่เดี๋ยวนี้กำลังปรากฏ ทำทำไมเริ่มเดี๋ยวนี้ ถ้าจะหลับ เดี๋ยวนี้รู้ใหม่ ไม่มีใครสามารถรู้ว่า จิตขณะต่อไปจะเป็นอะไร รู้แต่ว่า จิตขณะนี้เกิดแล้วดับไปเป็นปัจจัยให้จิตขณะต่อไปเกิดต่อ ระหว่างเห็นกับได้ยิน มีใครรู้บ้างว่า มีจิตเกิดระหว่างนั้นมากมาย จิตเกิดแล้วดับไป แตกต่างกันไป เห็นเดี๋ยวนี้ไม่ใช่เห็นขณะก่อน เช่นเดียวกับตาย ดังนั้น ตายทุกขณะ ไม่รู้ว่า จิตขณะต่อไปเป็นอะไร จึงไม่สามารถรู้จิตก่อนตายและหลังตาย เช่นเดียวกับไม่รู้จิตก่อนหลับและหลังหลับ จึงไม่น่ากลัว ทุกคนอยากเห็นสิ่งที่ดีตลอดเวลา แต่เป็นไปไม่ได้ บางคนจึงเกิดมาจน เกิดมารวย เพราะไม่รู้การเกิดดับทุกขณะจึงติดข้องกับสิ่งที่ปรากฏ แต่จริงๆ ตายทุกขณะ แทนที่จะไม่รู้ไปทุกๆชาติ ควรเข้าใจความจริงของชีวิตทั้งหมด เพราะชีวิตเพียงแค่นี้...ได้ยิน ... คิดนึก...เท่านั้น คิดว่าเป็นเรา เป็นของเรา เพียงคิดด้วยความหวัง จึงควรรู้ว่า เห็นคืออะไร

ดังนั้น ต้องฟังธรรมจนกว่าจะเข้าใจว่า เห็นเป็นอะไร สิ่งทีปรากฏให้เห็นเป็นอะไร ไม่มีใครสามารถคิดเองได้ นอกจากฟังพระพุทเจ้าที่ตรัสรู้แล้ว ไม่มีใครเห็นใคร นอกจาก "เห็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้" หลับตาแล้วไม่เห็นอะไร เมื่อลืมตาจึงเห็น เห็นความเข้าใจของใคร นอกจากฟังคำของพระพุทเจ้า ถ้าไม่ทรงบำเพ็ญพระบารมีจนเต็มเปี่ยมที่จะรู้ความจริง ก็ไม่สามารถรู้ได้เช่นกัน จึงควรฟังธรรมด้วยดีเพื่อให้เข้าใจทุกคำที่ทรงแสดงไว้ สิ่งที่เห็นแล้วอยู่ไหน? เห็นได้ตามหวังหรือไม่? สิ่งทีปรากฏให้เห็นเป็นสิ่งที่จริง เช่นเดียวกับได้ยินกับเสียง

www.dhammadhome.com

ท่านอาจารย์สุจินต์ สิ่งที่ปรากฏให้เห็นอยู่ที่ไหน?

ผู้ถาม อยู่ที่ไหนก็ไม่น่าสนใจ เพราะเกิดแล้วดับแล้ว

นิน่า เราไม่สามารถละโลกะด้วยความตั้งใจ พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา เมื่อโลกะเกิด ไม่ควรเสียใจ แต่เป็นโอกาสจะได้ศึกษาความเป็นอนัตตาของโลกะ

ท่านอาจารย์สุจินต์ ทุกคนติดข้องในสิ่งที่ปรากฏทั้งนั้น ไม่อย่างนั้นสิ่งที่ปรากฏจะไม่ปรากฏเป็นสิ่งที่หนึ่งสิ่งใดที่เที่ยง เมื่ออบรมเจริญปัญญาจนทั่วจึงจะค่อยๆ ละคลายความติดข้อง

ชาวาร์ห์ จริงๆทุกขณะเหมือนฝัน เราอยู่ในโลกของความคิดนี้ตลอดเวลา
ขณะที่หลับกับตื่นต่างกันตรงที่ขณะตื่นมีสิ่งที่ปรากฏจริงๆ แล้วคิด ขณะหลับมีแต่
ความคิด พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้ตื่นเพราะทรงทราบความจริงว่า สิ่งทีปรากฏนั้นเกิด
แล้วดับแล้ว ไม่มีจริง เหมือนตื่นจากฝัน

ใจโนธาน สิ่งที่ปรากฏให้เห็นอยู่ที่ไหนนั่นปกปิด เพราะความคิดปกปิดสิ่งที่ปรากฏให้เห็นตลอดเวลา ถ้าเข้าใจเห็นกับสิ่งที่ปรากฏให้เห็น ซึ่งตามด้วยความคิดของสิ่งที่ปรากฏให้เห็นว่า เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็จะได้รู้ว่า สิ่งที่ปรากฏให้เห็น ให้อะไร ... อยู่ที่ไหน นี่คือนานที่ทำให้เข้าใจ สิ่งที่ปรากฏตามความเป็นจริง

นินา เราเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญของบุคคล เหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตน้อยลง ทำให้อดทนมากขึ้นในชีวิตประจำวัน กัลยาณมิตรสำคัญมากที่สามารถช่วยให้เข้าใจธรรมมากขึ้น

www.dhammadhome.com

ชาวาร์ ขณะนี้มีสภาพธรรมเกิดดับมากมาย เพราะความไม่รู้ สภาพธรรมจึงไม่ปรากฏตามความเป็นจริง มีเห็น ได้ยิน คิดนึกเกิดดับสืบต่อมากมาย จนไม่สามารถเข้าใจเห็น...ได้ยิน ...ขณะนี้ตามความเป็นจริงได้ ลักษณะของอารมณ์ที่ทำให้ติดข้องเหมือนกัน สิ่งที่ปรากฏให้เห็นมีลักษณะเหมือนกันที่รู้ได้ทางตา

สนทนาธรรมวันที่ 23 ต.ค. 2559

คำถามจากญาติ พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ตนเป็นที่พึ่งแก่ตน เมื่อไม่มีตัวตน ตนหมายถึงอะไร?

ท่านอาจารย์ พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่าไม่มีตัวตน "เห็น" ไม่ใช่ตัวตน เราเห็นว่า มีคนเต็มห้อง แต่ที่จริงแล้วมีแต่ธรรม ความติดข้องจะทำให้เข้าใจธรรมตามความเป็นจริงได้ไหม? โทสะ ช่วยได้ไหม? มีแต่พระรัตนตรัยเท่านั้นที่เป็นที่พึ่งได้ พระพุทธเจ้าเป็นรัตนะที่ 1 พระธรรมเป็นรัตนะที่ 2 ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม จะไม่เข้าใจเลยว่า สภาพธรรมเกิดดับตลอดเวลา มีเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คตินึก ใครจะคิดได้ว่า ไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล

คำสอนของพระพุทธเจ้าไม่ใช่ให้จำ แต่ต้องพิจารณาให้เข้าใจด้วยตัวเอง สภาพธรรมลึกซึ้งมาก ไม่สามารถเข้าใจได้โดยง่าย เหมือนง่ายที่จะพูดว่า เห็นเป็น ธรรมะ แต่กว่าจะรู้อย่างนั้นจริงๆ เมื่อวาน เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คตินึก วันนี้อีกเช่นกัน แต่ไม่เหมือนกัน ก่อนเห็นไม่เห็น เห็นเกิดขึ้นเห็นแล้วดับทันที เห็นไม่เพียงเห็น แต่จำด้วย

มีสภาพธรรมมากมายนับไม่ถ้วนในแต่ละขณะ พระพุทธเจ้าทรงแสดงความละเอียดของสภาพธรรมที่เกิดแต่ละอย่าง นี่คือการรู้พระคุณของพระพุทธเจ้า คือ พระปัญญาคุณ พระกรุณาคุณ พระบริสุทธิคุณ เริ่มรู้ความจริงว่า เป็นธรรมะ ไม่ใช่เรา สะสมเพิ่มขึ้น ที่เรียกว่า ภาวนา ไม่ได้หมายถึงทำโดยไม่เข้าใจ แต่หมายถึงค่อยๆ เข้าใจขึ้นว่า เป็นธรรม ไม่ใช่เรา

ใครรู้ว่า อวิชชาสะสมจากเมื่อวานถึงวันนี้ และจนตาย และสะสมในชาติต่อไป ใครจะรู้ว่า อะไรจะเกิดขึ้น ทำไมไม่เข้าใจความจริงที่ละเล็กทีละน้อย ความเข้าใจเริ่มด้วยการฟัง ชีวิตนี้เพื่ออะไร? มีชีวิตเพื่อเข้าใจความจริง แต่ไม่ใช่ด้วยความตั้งใจ ความเข้าใจถูกเกิดขึ้นท่ามกลางอวิชชาและกิเลสอื่นๆ

ทุกคนรู้เรื่องจิตไหม?

นี่นา จิตเป็นสภาพรู้ เกิดดับสืบต่อจากขณะหนึ่งไปสู่อีกขณะหนึ่ง "เห็น" เป็นจิตที่เกิดขึ้นเห็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้ ชีวิตเป็นไปด้วยการรู้ทางทวารทั้ง 6 ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คตินึก พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า ไม่ใช่เราที่เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คตินึก ทรงแสดงให้เข้าใจแต่ละขณะที่เกิด จิตเกิดพร้อมกับเจตสิกโดยเหตุปัจจัยต่าง ๆ เช่น เห็นต้องเกิดเมื่อมีจักขุปสาท ไม่มีใครทำให้เกิดได้ เกิดแล้วดับทันที เมื่อฟังธรรมจะค่อยๆ เข้าใจขึ้น ความเข้าใจไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล ไม่มีใครทำให้เข้าใจขึ้นได้

ซาร่าห์ ไม่ใช่เพียงมีจิต เจตสิก รูปเกิดขึ้นทำกิจ ไม่ใช่เรา ไม่ได้หมายความว่า จะหยุดใช้บัญญัติ ต้องใช้คำเรียกจึงจะเข้าใจว่าหมายถึงใคร อะไร มีทั้งปรมัตถธรรม และสมมติธรรม เมื่อเข้าใจถูกต้องก็สามารถใช้บัญญัติ โดยไม่เข้าใจผิดว่าเป็นตัวตน เมื่อ ทรงแสดงว่า ตนเป็นที่พึ่งของตน ไม่ได้หมายความว่า มีตัวตน ไม่มีที่พึ่งใดนอกจาก ความเข้าใจคำสอน ภาวนา คือ การ อบรมเจริญปัญญาให้เพิ่มขึ้น

พระ ในอัฐฐสาลินีแสดงว่า ลักษณะของจิตเป็นปณฺทระ จิตบริสุทธิ์อย่างไร?

ท่านอาจารย์ จิตเป็นสภาพรู้อย่างเดียว เจตสิกเป็นสภาพที่เกิดกับจิตทำให้จิตเป็นกุศลหรืออกุศลก็ได้ จิตเกิดอย่างเดียวไม่ได้ ต้องเกิดพร้อมเจตสิก "เห็น" เป็นจิต เจตสิกที่เกิดร่วมด้วยไม่ใช่จิต แต่ต้องอาศัยเจตสิก จิตจึงจะเกิดได้ ขณะได้ยินมีผัสส เจตสิกกระทบเสียง พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโดยละเอียด เพราะความไม่รู้มีมาก ไม่รู้ทุกอย่าง จนกว่าจะเข้าใจว่า ทุกอย่างไม่ใช่เรา ผัสสะไม่ใช่จิต จิตบริสุทธิ์ไม่ว่าจะเกิดร่วมกับเจตสิกใด

พระ เข้าใจว่า เพราะโลกเจตสิกดับไปทันที จิตจึงบริสุทธิ์ ถูกไหม?

ใจโนธาน ขณะเห็นไม่มีโลภะเกิดร่วมด้วย โลภะเกิดทีมนิทวารหลังเห็น

ท่านอาจารย์ เมื่อยังไม่เข้าใจจิตแต่ละขณะตามความเป็นจริง ก็ยังยึดถือว่าเป็นตัวตน ขณะเห็น มีใครสามารถทำให้เกิดได้ไหม แม้เห็นเดี๋ยวนี้ก็ต้องมีเหตุปัจจัย จึงไม่ใช่เราเห็น แต่เห็นเกิดขึ้นเห็น พระพุทธเจ้าทรงแสดงเหตุปัจจัยของแต่ละขณะอย่างละเอียด ขณะหลับมีใครรู้บ้างว่า เป็นใครกำลังหลับ แต่จิตอยู่ที่นั่นเมื่อถึงเวลาเห็นก็เห็น ถึงเวลาได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คิดนึก ก็ได้ยิน ... ถ้าไม่ศึกษาอภิธรรม ก็ไม่สามารถเข้าใจความละเอียดของธรรมได้ ชีวิตดำเนินไปเพราะจิตเกิดดับสืบทอด ย้อนกลับไปขณะเกิด ปฏิสนธิจิตเกิดสืบทอดจากขณะสุดท้ายของชาติก่อน

ถาม ช่วยอธิบาย เมตตาจิต

ชาวาร์ห์ ถ้าติดข้องกับเพื่อนไม่ใช่เมตตา เมื่อคิดถึงเพื่อนอาจเป็นมานะ ว่าพวกเรา หรือเป็นความขุ่นใจ นี่เป็นอกุศลจิตที่คิดถึงเพื่อน แต่ถ้าคิดด้วยเมตตา อยากช่วยเหลือ เป็นมิตร ไม่เจาะจงว่าเป็นใคร หลายคนคิดว่า ต้องเริ่มเมตตากับตัวเองก่อน ด้วยการให้สิ่งดีๆ กับตัวเอง นั่นเป็นการติดข้อง แล้วค่อยๆ เมตตาคนอื่น เช่น เราชอบฟังคำดีๆ คนอื่นก็เช่นเดียวกัน เมตตาจึงต้องแก่คนอื่น ไม่ใช่ตัวเอง

ท่านอาจารย์ ขณะนี้เมตตาไหม? ใครรู้ไหม? ไม่มี เพราะเห็นยังไม่รู้ว่าไม่ใช่เรา เมื่อยังไม่เข้าใจตามความเป็นจริงว่า จริงๆแล้วอยู่ในโลกของความมืด นอกจากเห็นเท่านั้นที่สว่าง แม้แต่ห้องนี้ที่สว่าง แต่จริงๆแล้วมืดเพราะอวิชชาที่ไม่รู้สภาพธรรมตามความเป็นจริง จนกว่าจะได้ฟังธรรมเข้าใจจึงจะเริ่มสว่างขึ้น ๆ สภาพธรรมทั้งหมด ลึกลับ ยากจะรู้ จึงมีความเข้าใจหลายระดับ ขึ้นฟังเข้าใจ จนถึงปฏิบัติ รู้สภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริง ตามปกติ ไม่มีทางอื่น คำสอนของพระพุทธเจ้าละคลายความไม่รู้ และความเป็นตัวตน อยากจะระลึกสิ่งที่ปรากฏเดี๋ยวนี้ไหม

ตอบ อยาก

ท่านอาจารย์ นั่นเป็นโลกะ ไม่ใช่ปัญญา ปัญญาเท่านั้นที่ทำให้ละคลาย ไม่ใช่ติดข้อง

ชาวาร์ห์ บางคนคิดว่า ติดตามอาจารย์ หรือไปทำอย่างอื่นแล้วจะเกิดสติระลึก
รู้ นั่นเป็นโลกะ ขณะที่พอใจอาหาร หรือเบื่ออาหาร ทำอย่างไรสติจะเกิดเร็ว ๆ ไม่ใช่
ความเข้าใจสิ่งที่ปรากฏเดี๋ยวนี้ บางคนอยากมีสมาธิ ขณะที่เข้าใจไม่สนใจว่าจะเป็น
โลกะ โทสะ เพราะเป็นอารมณ์ให้สติระลึกได้ เพราะอะไรจะเกิดเพราะเหตุปัจจัยก็ได้
ทุกอย่างเกิดแล้วเพราะเหตุปัจจัยที่ปัญญาสามารถรู้ได้ ไม่ใช่หวังว่าจะเป็นเมตตาหรือ
กุศลเพิ่มขึ้น

นิน่า เข้าใจตรงลักษณะของสภาพธรรม คิดถึงธรรมก็เป็นคิด ไม่ใช่สติที่ระลึก
ลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริง ขอให้อาจารย์อธิบายความต่างกันของคิด
กับสติ

ถาม ผมทำธุรกิจจึงไม่สามารถร่วมสนทนาตลอด ต้องกลับบ้าน แต่อยาก
เข้าใจมากขึ้น

ท่านอาจารย์ คุณทำอะไรได้บ้าง? แม้คิดก็เกิดเพราะเหตุปัจจัย ปัญญา
สามารถระลึกได้ทุกอย่างว่า ไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล ไม่มีใครหยุดยั้งความคิดได้
เพราะเกิดแล้วจึงปรากฏ มีจิตเกิดดับนับไม่ถ้วน พระพุทธเจ้าจึงทรงแสดงลักษณะ
ต่าง ๆ ของจิต เป็นกุศล อกุศล วิบาก พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ความจริง เห็นเกิดขึ้นเห็น
เพียงชั่วขณะ แต่เหมือนเห็นตลอดเวลา แต่จริงๆ เห็นไม่คิด คิดรู้อารมณ์ที่เกิดขึ้นดับ
แล้ว อย่างคิดถึงธุรกิจ คิดเกิดขึ้นหลังเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส เรา
ต้องเข้าใจคิดก่อน

ถ้าไม่ได้ฟังธรรม จะคิดถึงสภาพธรรมไหม? ไม่มีทาง เห็นเกิดขึ้นเห็น นี่คือ
เข้าใจเรื่องเห็นขั้นฟัง และปกติหลังเห็นแล้วเป็นอะไร อวิชชา ไม่รู้ ที่ใหญ่ที่สุด แม้แต่
คิดเรื่องเห็นก็ไม่มีทางคิดถึงได้ แข็งเกิดกับอะไร ถ้าไม่มีจิตรู้แข็งก็ไม่สามารถคิดได้
แข็งไม่ใช่โต๊ะ มีใครรู้บ้างว่า แข็งไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล กว่าจะรู้ความต่างกันของคิด
กับระลึกู้ ใช้เวลานานมาก ต้องอาศัยสัจจามี ความจริงใจที่จะเข้าใจคำสอน และรู้
ว่า เป็นปัญญาหรือยัง ถ้าคิดว่าพยายามทำได้ นั่นผิด จุดสำคัญของการฟัง คือ รู้
สภาพธรรมที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้ตามความเป็นจริง เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่
กระทบสัมผัส คิดนึกเกิดแล้วตามเหตุปัจจัย ปัญญาค่อยเจริญจากการฟังเข้าใจ นี่คือ
สัมมามรรคหรือมิจฉามรรค ถ้าเป็นมิจฉามรรค อวิชชามากขึ้น ทุกครั้งที่เห็น ได้ยิน ได้
กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คิดนึก ขณะที่ฟังให้เข้าใจ ไม่ใช่พยายามทำอย่างหนึ่ง
อย่างใด

ถาม หลังเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คิดนึกมีอวิชชาเกิด เข้าใจว่า เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัสเกิดเพราะกรรมเป็นปัจจัย อวิชชาเกิดเพราะกรรมหรือไม่?

ชาวราห์ มีแต่คำสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้นที่ทรงแสดงความจริงว่า เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัสไม่เกิดร่วมกับอกุศลหรือกุศล เพราะเป็นผลของกรรม อวิชชาเป็นอกุศลที่เกิดเพราะเหตุปัจจัยเช่นกัน แต่ไม่เกิดเพราะกรรม เกิดเพราะสะสมมาจากขณะก่อนๆ วันก่อนๆ ชาติก่อนๆ ปีก่อนๆ จนเป็นอุปนิสัยที่ต่างกัน หลังทุกทวาร พุดหยาบๆ เห็นแล้วคิด ได้ยินแล้วคิด ...

รับประทานอาหารกลางวันในโรงแรม หลังรับประทานเสร็จ ลูกสาวเวียดนาม
จัดเค้กมา surprised birthday ให้ ต้องขอขอบคุณและอนุโมทนาในกุศลจิตของทุก
ท่าน ได้นำเค้กไปกราบท่านอาจารย์พร้อมกับเรียนท่านว่า กราบขอบพระคุณท่านที่ได้
ให้ชีวิตใหม่จากเดิมที่ไม่รู้อะไรเลย เป็นชีวิตที่มีประโยชน์ที่เข้าใจความจริงเพิ่มขึ้น จะ
ไม่ทำให้เวลาในชีวิตสูญเปล่า โดยทำดีและศึกษาพระธรรมให้เข้าใจเพิ่มขึ้น ๆ ท่าน
อาจารย์อวยพรให้เจริญในกุศลยิ่งขึ้น กราบเท้าท่านอาจารย์ด้วยความเคารพอย่างสูง
ค่ะ

สนทนาธรรมภาคบ่าย 16.00 - 18.00 น.

ท่านอาจารย์ ถ้าคิดไม่เกิด จะมีเราเห็นไหม ใครทำให้เกิดเกิด ไม่มีใคร ถ้าไม่มีเห็น จะไม่มีเราเห็น ไม่มีใครทำให้เกิดเกิด เห็นเกิดเพราะเหตุปัจจัยที่เหมาะสม หูไม่ เป็นปัจจัยให้เห็นเกิด นั่นคืออนัตตา นี่คือธรรม สิ่งที่มีจริง ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา ใครทำให้ได้ยิน ไม่มี ทุกอย่างที่มีจริงล้วนเป็นธรรมะ ก่อนฟังธรรมทุกคนคิดว่า เป็นเราเห็น ... ไม่ว่าเมื่อไร โลกมีเพียง 2 อย่าง ถ้าไม่มีสภาพรู้ โลกไม่ปรากฏ โลกอยู่ที่ไหน?

ตอบ โลกอยู่ในใจของเรา

ท่านอาจารย์ ใจคืออะไร? มีดอกไม้ ผู้คน เพราะมีสภาพธรรมที่เป็นสภาพรู้ เราถือทุกสิ่งที่เกิดเป็นเรา ของเรา อนัตตา เป็นภาษามคธี ไม่ว่าจะแปลอย่างไร แต่ความจริงคือความจริง เห็นกับสิ่งที่ปรากฏให้เห็น อย่างไหนเป็นอนัตตาโลกของธรรม เป็นโลกที่ต่างกับโลกที่เคยชิน

ตอบ สิ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็นอนัตตา

ท่านอาจารย์ ทั้ง 2 อย่างเป็นอนัตตา ทั้งหมดที่มีจริงเป็นอนัตตา ติดข้องเป็นอนัตตาใหม่

ตอบ ไม่เป็น

ท่านอาจารย์ ทั้งหมดที่เกิดปรากฏเพราะเหตุปัจจัยเป็นอนัตตา มีอะไรอีกที่เป็นอนัตตา ร้อนมีจริงไหม เพราะอะไร

ตอบ เพราะร้อนเกิดขึ้น

ท่านอาจารย์ รู้ได้อย่างไรว่าร้อน ร้อนปรากฏได้อย่างไร?

ตอบ ทางกายประสาท

ท่านอาจารย์ แต่กายไม่รู้อะไรเลย จึงเป็นสภาพที่ไม่สามารถรู้ได้ จำไม่ได้ รู้สึกไม่ได้ ถ้าไม่มีสภาพรู้เกิดขึ้นรู้ จะไม่มีอะไรปรากฏเลย ได้ยินเสียงที่ถนนใหม่ ไม่ได้ยินเพราะเสียงที่ถนนไม่กระทบโสตประสาท

มีสภาพธรรม 2 อย่างที่เกิดเพราะเหตุปัจจัยต่างกัน ถ้าไม่มีสภาพธรรม จะไม่มีการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า แต่ทรงตรัสรู้ว่า สิ่งที่เกิดปรากฏดับทันที เป็นสังขารธรรมเป็นอนัตตา เดียวนี้มีคนใหม่ มีเราใหม่ มีดอกไม้ใหม่ ไม่มี แล้วเป็นอะไร พุดถึงความจริงที่ปรากฏ เดียวนี้มีคุณที่กำลังยินไหม?

ชาวาร์ กำลังพุดถึงสิ่งที่มีจริงกับสิ่งที่คิดว่ามี ปรมัตถธรรมกับบัญญัติธรรม เห็นจริงไหม หรือคิดว่าเห็น เห็นจริงเพราะเกิดปรากฏ คิดว่าได้ยินธรรม แต่จริงๆ เพียงได้ยินเสียง แล้วคิด สิ่งที่มีจริงเป็นธรรม ไม่ใช่เรา เป็นอนัตตา

ท่านอาจารย์ เมื่อฟังความเป็นอนัตตาของสิ่งที่มีจริง "เห็น" เป็นคุณไหม?

ตอบ เป็น

ท่านอาจารย์ ก่อนเห็น ไม่มีเห็น เห็นแล้วดับไป คุณอยู่ที่ไหน? พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ธรรมเป็นอนัตตา ไม่ใช่ใคร จึงต้องเข้าใจคำว่า "ธรรม" ให้มั่นคง เหมือนโลกเต็มไปด้วยทุกอย่าง เสียงเป็นโลกใหม่ สิ่งปรากฏมีลักษณะเฉพาะของตน เสียงเป็นสิ่งที่มีความจริง ไม่อย่างนั้นจะไม่มี ความต่างกันของปุถุชนกับพระพุทธเจ้า ก่อนฟังธรรม ทุกอย่างเป็นเรา ของเรา แต่ทรงแสดงว่า ทั้งหมดเป็นธรรมที่เป็นอนัตตา

ชาวาร์ห์ ที่พูดว่า คุณจริง ตรงไหนจริง คุณอยู่ในความคิด จริงๆมีเพียงเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คตินึก ไม่ใช่คุณ เพราะเกิดแล้วดับแล้ว หลาย คนคงสงสัยทำไมเรื่องสิ่งที่มีจริง ไม่จริง จึงสำคัญ เพราะถ้าเข้าใจก็สามารถละคลาย ความเห็นผิดได้ พร้อมกับละคลายอกุศล

ท่านอาจารย์ อวิชชาจริงไหม ขณะนี้มีอวิชชาไหม?

ตอบ จริง

ท่านอาจารย์ อวิชชาไม่เข้าใจว่าอะไรจริง ตรงข้ามกับปัญญา แม้มีอวิชชา เดียวนี้ก็ไม่รู้ เพราะอยู่ในความมืด เพราะไม่รู้จึงเป็นเรา ไม่ประจักษ์การเกิดดับของ สภาพธรรมที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้ ธรรมคืออะไร อะไรจริง ธรรมคือสิ่งที่มีจริง สิ่งที่เกิด ปรากฏทั้งหมดเป็นธรรม มีลักษณะเฉพาะของตน ขณะคิด เสี่ยงปรากฏได้ไหม?

โจโนธาน สภาพธรรมมีลักษณะต่างกัน คิดต่างกับได้ยิน ได้ยินต่างกับคิดถึง เสียง ถ้าไม่ได้ยินก็คิดถึงเสียงไม่ได้ เป็นธาตุแต่ละอย่างที่แตกต่างกัน นี่เป็นพื้นฐานของความจริง

ท่านอาจารย์ กำลังพูดถึงธรรมหรือเปล่า? ใช่ พูดถึงปรมาัตถธรรมว่า ธรรมทั้งหมดเป็นอนัตตา ถ้ายังไม่เข้าใจธรรมอย่างมั่นคง ก็ไม่มีประโยชน์ที่จะพูดต่อไป ผันจริงไหม ผันจริง เป็นสภาพธรรมอะไร? มีโลกเพียง 6 โลก เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คิดนึก ผันคืออะไร? ผันคือคิดนึก ผันถึงสิ่งที่ได้ยินกับได้ยินเดี๋ยวนี้ต่างกันอย่างไร? ได้ยินจริง ผันไม่จริง แล้วผันเป็นอะไร? ผันคือคิดนึกถึงเสียงที่เคยได้ยิน อะไรเป็นเหตุปัจจัยให้ผัน ถ้าไม่เคยเห็นนี่นามาก่อน จะผันถึงนี่มาได้ไหม?

ถาม เมื่อได้กลิ่นอาหารบางอย่าง น้ำลายไหล อยากทาน เกิดเพราะอะไร?

ท่านอาจารย์ เข้าใจความจริงของสิ่งที่ปรากฏแล้วจะรู้ความไม่มีสภาวะของสิ่งที่เพียงปรากฏแล้วดับไปทันที เราติดข้องในสิ่งที่ไม่มี เกิดปรากฏขึ้นมาก เพียงคิดถึงสิ่งที่ปรากฏเหมือนนิมิต

ถาม สวดมนต์เพื่อผู้ประสพภัยต่าง ๆ ไม่ใช่สวดเพื่อตัวตน ถูกไหม?

ท่านอาจารย์ จริงๆ สวดเพราะติดข้อง

ถาม เมื่อไปวัดกับแม่ สวดอ้อนวอนเพื่อให้แม่มีสุขภาพดี ได้ฟังเมื่อวานว่าการขอไม่ดี แต่ขอเพื่อคนอื่น ไม่ใช่เพื่อตัวเองน่าจะดี สามีบอกว่า ขอมากไป

โจโนธาน การมีสุขภาพดี หรือพ้นภัยต่างๆ นั้นเกิดจากเหตุปัจจัย ไม่ใช่เพราะขอ ส่วนใหญ่จะขอให้ตัวเองหรือคนใกล้ชิด เพราะติดข้อง

ชาวราห์ เมตตา ความเป็นมิตร แต่ติดขัดกับเมตตาใกล้เคียงกันมาก จึงแยกไม่ออก สวดอ้อนวอนให้คนอื่นเพราะเมตตาหรือเพราะติดขัด?

ถาม โลกประกอบด้วยหลายส่วน ถ้าทุกส่วนดีก็จะทำให้โลกดีด้วย เหมือนคอมพิวเตอร์ประกอบด้วยชิ้นส่วนมากมาย ถ้าทุกชิ้นดี คอมพิวเตอร์ก็จะทำงานดีด้วย การขอให้คนอื่นก็เหมือนขอให้ตัวเอง

ชาวราห์ ทุกคนมีกรรมเป็นของตน ไม่มีใครสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งตัวเองและแม่

ท่านอาจารย์ สามารถแบ่งเห็นกับคนอื่นได้ไหม ไม่ได้ เพราะดับหมดแล้ว จะเห็นว่า ทุกอย่างขึ้นกับเหตุปัจจัย จะแบ่งกัน ยกให้กัน ขอให้กันไม่ได้เลย

จบการสนทนารธรรมหกโมงเย็น ลูกสาวเวียดนามจะพาไปทานอาหารพื้นเมือง ที่ขึ้นชื่อของฮานอยเวลาเกือบทุ่ม นั่งแท็กซี่ไปใกล้ ๆ เป็นร้านเวียดนามจากเมืองเว้ คิดเอาเองว่า เป็นอาหารชาววัง เพราะเว้เป็นเมืองหลวงเก่าเมื่อยังมีกษัตริย์ อาหารที่ร้านนี้ประดิษฐ์ประดอยเป็นชิ้นเล็ก ๆ รสชาติกลมกล่อมไปทางจืด แต่ก็อร่อยดี เห็นอาหารที่สั่งหลายอย่างกับความสวยงามของการจัดอาหารแล้วเดาว่าคงแพง ตั้งใจจะเลี้ยงวันเกิดก็กลัวว่า เงินต้องที่แลกมา 100 ดอลลาร์ได้ 2,100,000 ต้อง จะไม่พอ ความตระหนี่เกิดทำกิจไม่ยอมให้เงินต้อง เงินดอลลาร์ เงินบาทกระเด็นออกจากกระเป๋า จึงไม่เลี้ยง ไม่ใช่ตัวตนของคุณแดงที่ชี้เหนียว ตกลงว่าคุณแอนน์ จากแคนาดา และคุณวิน เซ็นต์ สมาชิกใหม่ชาวไต้หวันเพิ่งมาเป็นครั้งแรกเป็นคนเลี้ยงวันเกิดให้ ราคาอาหารก็แสนถูก เพียง 1,100,000 ต้อง สำหรับคน 13 คน เสียหายที่ไม่เลี้ยงเสียเอง ตอนนี้เป็นโทษะที่เกิดเสียหาย เพราะอยากได้ชื่อเสียงว่าเป็นใจกว้าง ที่เป็นโลกะ สภาพธรรมเกิดดับสืบทอดเป็นกุศล อกุศลมากมาย ความจริงไม่เห็นว่ตอนไหนเป็นกุศลเลย มีแต่

อกุศล และเพิ่งมาคิดย้อนหลังตอนนี่ ไม่ใช่ขณะที่กำลังปรากฏ จึงเป็นเพียงความคิดนึกเพราะได้เคยฟังมาแล้ว ยังไม่ใช่ปฏิบัติ ระลึกตรงลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏจริงๆ แต่ก็ดีกว่าแต่ก่อนมาก เพราะคิดถึงสิ่งที่ไม่เคยคิดมาก่อน อ้อ ! คิดตอนเป็นกุศลออกแล้ว สำคัญมากด้วย ตอนที่คิดได้ว่า เป็นความตระหนี่เกิดขึ้นทำกิจหวนเหวน ไม่ยอมสละสมบัติของตนให้แก่คนอื่น เพราะเคยสะสมความตระหนี่ไว้มาก ความตระหนี่จึงเกิดขึ้นบ่อย ๆ ไม่ใช่คุณแดงตระหนี่ ที่คิดได้อย่างนี้เพราะสะสมการฟังธรรม พิจารณาธรรมบ่อย ๆ เช่นเดียวกัน แต่สะสมความเข้าใจธรรมน้อยกว่าสะสมความตระหนี่ ความเข้าใจธรรมตามความเป็นจริงจึงเกิดน้อยกว่า ทุกอย่างที่เกิดปรากฏจึงยังคงเป็นเราอยู่เกือบตลอดเวลา นาน ๆ จึงจะคิดได้ว่า เป็นธรรม ไม่ใช่เรา และก็ยังเป็นเพียงขั้นคิด ขั้นจำ ไม่ใช่ขั้นประจักษ์แจ้ง ก็ต้องสะสมความเข้าใจธรรม ด้วยการฟังด้วยดี พิจารณาธรรมที่ได้ฟังจนกว่าจะมีกำลังทำกิจประจักษ์แจ้งธรรมตามความเป็นจริงได้

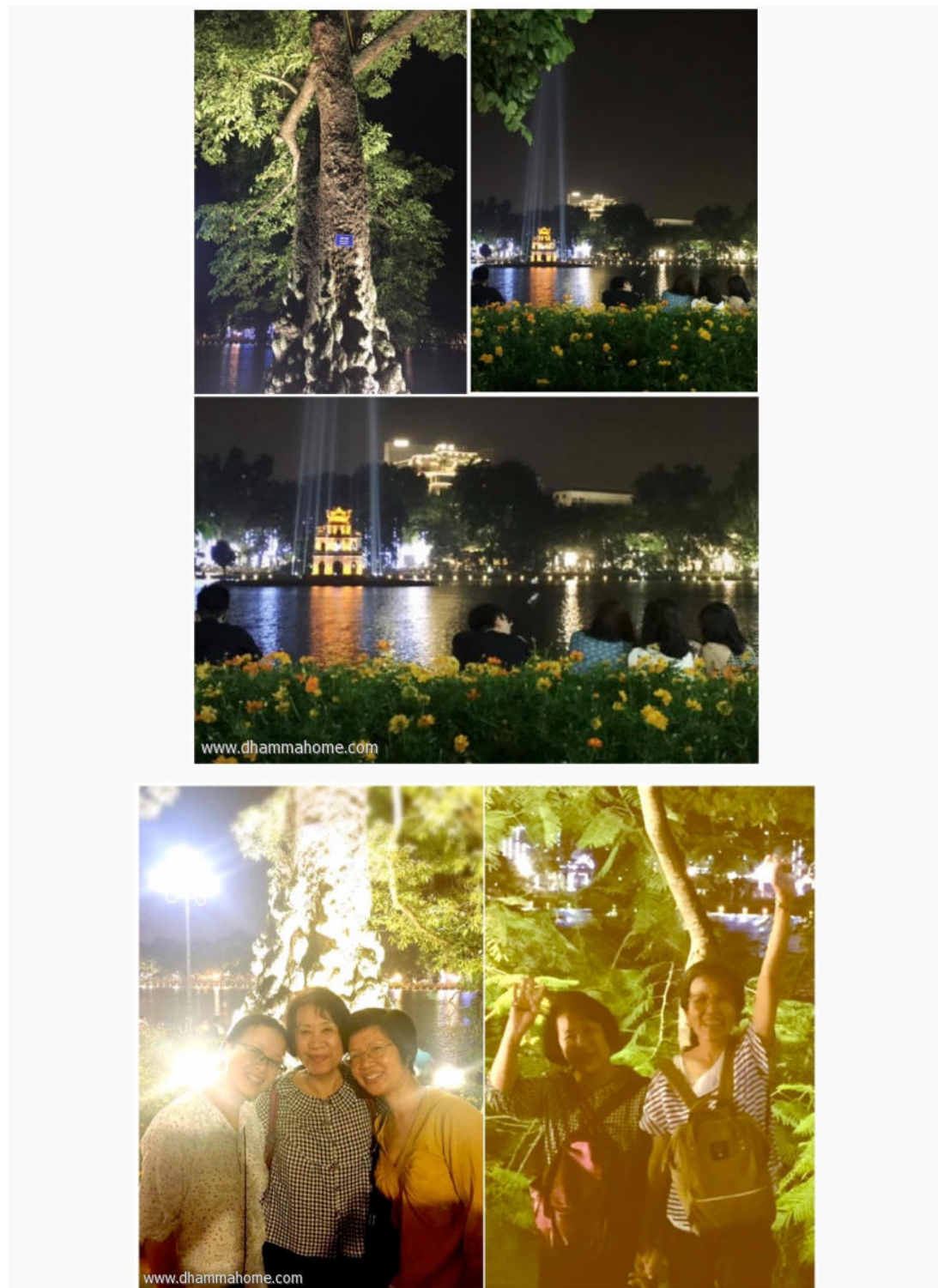

ระหว่างรับประทานอาหาร ต้มน้อยเล่าให้ฟังถึงการเมืองในประเทศ เราเลยบอกให้ค้อยวีรบุรุษ เธอบอกว่า จริงๆไม่มีวีรบุรุษ มีแต่สร้างคนขึ้นมาให้เป็นวีรบุรุษเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คน ไม่เหมือนกับกษัตริย์ของเมืองไทยที่ทรงกระทำแบบอย่างให้ประจักษ์แก่สายตาของชาวโลกตลอดรัชสมัยที่ยาวนานของพระองค์

ความดีของพระองค์จะสถิตย์อยู่ในดวงใจไทยนิรันดร์ ข้าพระพุทธเจ้าขอน้อมเกล้า
น้อมกระหม่อมกราบแทบพระบาทพระราชาผู้ทรงธรรม

หลังอาหารค่ำ ออกจากร้านไปเดินเล่นที่ถนนคนเดินรอบทะเลสาบ ถนนคนเดินที่ฮานอยเป็นถนนคนเดินจริงๆ ไม่ใช่ถนนให้คนนั่งขายของและคนเดินซื้อของเหมือนเมืองไทย เขาปิดถนนเฉพาะเสาร์ อาทิตย์ ประดับไฟสวยงาม ผู้คนก็เดินกันเต็มถนน อากาศตอนค่ำเย็นสบาย มีการแสดงดนตรีและจำอวดให้คนมุงดูเป็นหย่อมๆ เดินเก็บบรรยากาศเมืองฮานอยยามค่ำคืนมารายงานให้ทราบให้สมกับเป็นผู้รายงานข่าวภาคสนามค่ะ

สวัสดีค่ะ พลอากาศตรีหญิงกาญจนา เชื้อทอง รายงาน

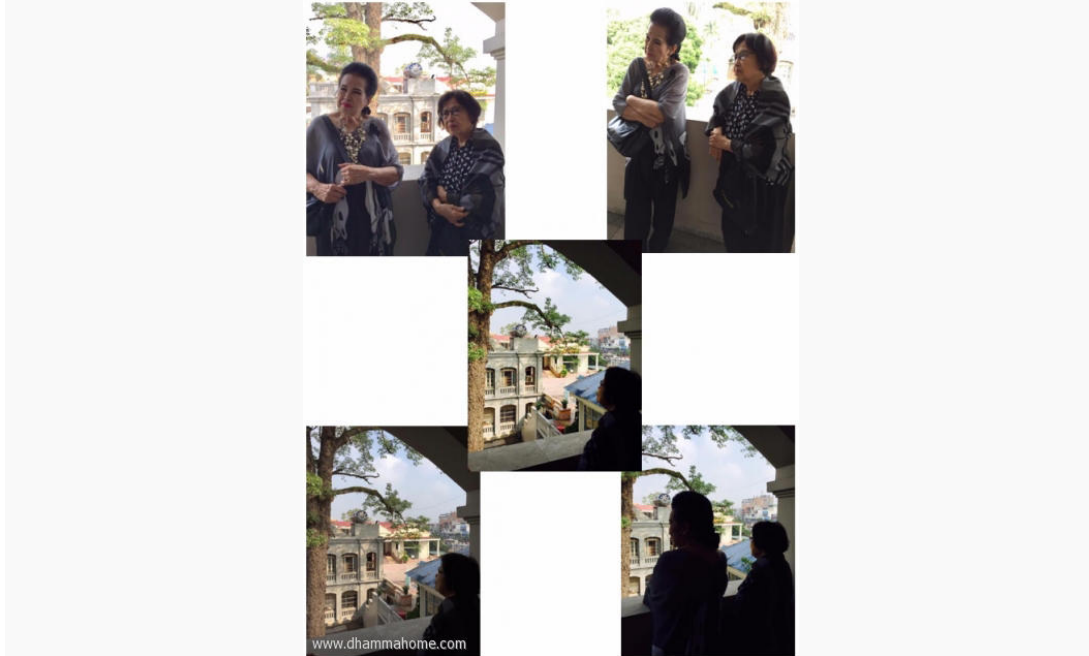
รศ.สงบ เชื้อทองและคุณนภา จันทรางศุ เก็บภาพ

คุณวันชัย ภู่งาม ตัดต่อภาพค่ะ

สนทนาธรรมที่ฮานอย 24 ต.ค. 59

นี่เป็นคำถามคำตอบบางส่วนที่จับความได้ คงตกหล่นไปมาก แต่มีการถ่ายทอดสดและบันทึกการสนทนาธรรมทั้งหมดไว้แล้ว ถ้าผิดพลาดไปก็ขออภัย ไม่ใช่ตัวตนของคุณแดงที่ผิด (ตัวตนของคุณแดงยังไม่มี แล้วความผิดจะมีแต่ที่ไหน) แต่เป็นเพราะความรู้ทางธรรมและภาษายังไม่มากพอ และคิดว่าที่บันทึกไว้คงมีประโยชน์ จึงนำมาเผยแพร่ ดีกว่าจะเก็บไว้อ่านคนเดียว ผู้รู้ก็ช่วยกรุณาแก้ไขให้ด้วย

ถาม คำสอนของพระพุทธเจ้าลึกซึ้งและยาก จะอ่านพระไตรปิฎกอย่างไรจึงจะเข้าใจถูก ฝึกสมาธิทุกวันเพื่อละลายกิเลส

ส. ในพระไตรปิฎกมีอะไร ทุกคำแสดงความจริง ความจริงอยู่ที่ไหน แต่ละคำแทนสภาพธรรมที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้ เช่นคำว่า ธรรม ไม่ใช่เพื่อพูดตาม แต่เป็นของจริงที่ต้องเข้าใจว่าคืออะไร ธรรมที่ทรงแสดงเป็นปรมัตถธรรม เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ทั้งหมดในห้วงนี้เป็นธรรม ถ้าไม่มีธรรมพระพุทธเจ้าไม่สามารถตรัสรู้ได้ ทรงรู้ความ

จริงของเห็นเดี๋ยวนี้ อะไรเกิด ถ้าไม่มีธรรม ไม่มีเราหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด เสียงเกิดไหม แต่
ละคำที่ทรงแสดงให้คิดพิจารณา เกิดใช้กับสภาพรู้ ถ้าไม่มีสภาพรู้ ก็ไม่มีอะไรปรากฏ
ในชีวิตของแต่ละคนมีเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คตินึก เห็นไม่ได้
อยู่ในหนังสือ แต่คือเดี๋ยวนี้ ทรงแสดงความจริงเกี่ยวกับเห็น หลับตาต่างกับลืมตา ฐ
เห็นไม่ต่างกับคนเห็น เห็นเป็นเห็น ไม่ใช่ใคร สิ่งที่ปรากฏให้เห็นอยู่ที่ไหน อาจะบอก
ได้ แต่ทำไมจึงอยู่ที่นั่น ดอกไม้อยู่ที่ไหน เมื่อเห็นจำรูปร่างสัญญาณด้วย แต่เห็นไม่ใช่จำ
ชอบไม่ใช่เห็น สิ่งที่ยึดถือว่าเป็นเรา เป็นของเรา เป็นเพียงสภาพธรรมแต่ละอย่าง เห็น
สิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้ แข็งเมื่อกระทบสัมผัส แข็งไม่สามารถเห็นได้ ถ้าไม่มีแข็งที่
กระทบสัมผัสได้จะมีสิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้ไหม เราปนเปสสภาพธรรมต่างๆเข้าด้วยกัน
รูปแต่ละกลุ่มละเอียดมาก มีสภาพธรรมมากมาย บางอย่างเห็นได้ บางอย่างกระทบ
สัมผัสได้ ไม่มีใครสามารถรู้ชัดเหมือนพระพุทธเจ้า

ถ้าถามว่า ร่างกายคืออะไร จิตคืออะไร ในปรมัตถธรรมมีแต่เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น
ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คตินึก นี่คือนิเวท ถ้ารู้ลักษณะของสภาพธรรมที่กำลัง
ปรากฏตามความเป็นจริงจะเห็นว่า มีสภาพธรรมต่างกันเพียง 2 อย่าง คือ นามธรรม
และรูปธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย เพราะสภาพธรรมเกิดดับสืบต่ออย่างรวดเร็ว จึงถือ
ว่าเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เที่ยง

ช. คำสอนของพระพุทธเจ้าลึกซึ้ง ในพระสูตรเป็นเรื่องของคน สัตว์ สิ่งของ ไม่ใช่ปรมาตมธรรม แต่ถ้าไม่มีปรมาตมธรรมก็จะมีคน สิ่งของ ถ้าไม่เข้าใจปรมาตมธรรม ก็จะเข้าใจพระสูตรผิด เช่น คำว่า ชันธุ มี ชันธุ 5 ดูเหมือนไม่เกี่ยวกับเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คตินึกเดี๋ยวนี้ แต่ทรงแสดงว่า สิ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็น รูปชันธุ เสียงเป็นรูปชันธุ รูปชันธุไม่สามารถรู้อะไรเลย ความรู้สึกเป็นเวทนาชันธุ แต่ขณะที่เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คตินึกเป็นวิญญาณชันธุ วิญญาณคือจิต สัญญาเป็นสัญญาชันธุ ที่เหลือเป็นสังขารชันธุ เพราะสะสมความไม่รู้มามาก จึงต้องฟังธรรมในแง่ต่างๆจนกว่าจะเข้าใจในความเป็นชันธุ ธาตุ อายตนะ

จ. อ่านพระสูตรแล้วเข้าใจผิด เพราะเป็นสมัยพุทธกาล สมัยนี้ไม่ใช่พระพุทธรูป ฟังธรรมแล้วเข้าใจ แต่พระพุทธรูปเจ้าทรงแสดงธรรมแก่ผู้ที่สะสมปัญญาพร้อมจะเข้าใจ ธรรม เช่นทรงถามว่า รูปเที่ยงหรือไม่เที่ยง คนสมัยนี้ไม่เข้าใจว่า ทรงแสดงธรรมที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้ เพราะยังฟังธรรมไม่เข้าใจพอ ต้องเริ่มด้วยการเห็นความต่างกัน ของเห็นกับสิ่งที่ปรากฏให้เห็น จึงจะเห็นความไม่เที่ยงของสภาพธรรม

ถาม ได้ยินเสียงหลายเสียงพร้อมกัน อะไรเป็นเหตุปัจจัยของเสียง

ส. ถ้าไม่มีหู จะได้ยินไหม มีหลายเสียงจริง แต่เสียงใดจะกระทบโสตประสาท มักจะสนใจสิ่งที่ปรากฏให้รู้มากกว่าจิตที่รู้สิ่งนั้น ถ้าไม่มีจิตก็จะมีอะไรเลย เมื่ออ่านพระไตรปิฎกจะติดข้องกับเรื่องราว แต่จริงๆ ทรงแสดงว่า มีเพียงสภาพธรรมกำลังปรากฏให้รู้

ถาม รูปเกิดก่อนนามหรือเปล่า

ข. เสียงเกิดดับสับต่อกันอย่างรวดเร็ว เสียงที่กระทบหู จะได้ยินหรือไม่ขึ้นกับกรรม แต่เสียงคือเสียง คตินี้ถึงเสียงที่ได้ยิน

วินเซนต์ สงสัยเรื่องการปฏิบัติ นั่งสมาธิจนสงบ มีผลหรือไม่

ส. ปฏิบัติคืออะไร เพื่ออะไร

ว. ปฏิบัติคือเลือกอารมณ์ที่ทำให้สงบ

ส. ถ้าเลือกก็ผิด

ว. เลือกเพื่อให้เห็นอนัตตา

ส. เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คิดนึกเดี๋ยวนี้ ต้องเข้าใจคำสอนก่อน อะไรเป็นเหตุปัจจัยให้เข้าใจ ต้องเข้าใจว่า อะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล

ว. สงสัยว่า สงบจนถึงระดับสูง ทำไมจึงเป็นอกุศล

ส. เป็นคุณวินเซ็นต์ หรือเป็นความเข้าใจ เข้าใจเห็นเดี๋ยวนี้หรือยัง

ว. เข้าใจเห็นยากมาก

- ส. ปัญญาสามารถเข้าใจทุกอย่าง
ว. ต้องเป็นปัญญาระดับสูงใช่ไหม
ส. อะไรมีประโยชน์กว่ากันระหว่างเข้าใจกับไม่เข้าใจสิ่งที่ปรากฏเดี๋ยวนี้
ว. เข้าใจว่า เกิดแล้วดับ ไม่ใช่ปัญญาหรือ
ช. ความสงบเป็นเจตสิกอะไร
ว. เป็นปัสสัทธิเจตสิก

ซ. ขณะที่เข้าใจ จิตสงบ มีปัสสัทธิเกิดร่วมด้วย ที่เลือกอารมณ์ให้จิตสงบ นั้นเป็นตัวตนที่เลือก เป็นโลภะ ไม่เข้าใจอะไรเลยในขณะนั้น จริ่งๆแล้วมีสมาธิเกิดกับจิตทุกขณะ เป็นทั้งสัมมาสมาธิหรือมิจฉาสมาธิ

ว. ใช้อานาปานา บางครั้งเกือบหยุดหายใจ

จ. พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสอนให้เลือกอารมณ์ เพราะไม่มีตัวตนที่เลือก นั้นไม่ใช่การอบรมเจริญปัญญาให้เข้าใจมากขึ้น เมื่อปฏิบัติผิดทำให้มีพบเหตุการณ์แปลกๆ ที่ไม่ทำให้เข้าใจธรรมเพิ่มขึ้น ทรงแสดงสภาพธรรมแต่ละอย่างที่เกิดขึ้น

ภาคบ่ายพระภิกษุขอสนทนาเรื่องปัจจัยนอกรอบ มีผู้ฟังหน้าใหม่วัยหนุ่มสาวหลายคนมาถามปัญหามากมาย ท่านหนึ่งถามว่า พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระอภิธรรมแก่เทวดาบนสวรรค์ พวกเราฟังไม่รู้เรื่องหรอก ยากเกินไป ท่านอาจารย์ตอบว่า ทรงแสดงอภิธรรมแก่ท่านพระสารีบุตรด้วย อภิธรรมก็คือธรรมส่วนละเอียด แสดงลักษณะของสภาพธรรมที่เกิดปรากฏทุกขณะ ถ้าไม่มีอภิธรรมปรากฏก็ไม่สามารถตรัสรู้ได้ เมื่อทรงตรัสรู้ความจริงของสภาพธรรมทั้งหมดแล้วทรงแสดงธรรมที่ปรากฏตามความเป็นจริงให้ผู้ฟังรู้ตามตามอัธยาศัยที่สะสมมาของแต่ละคน

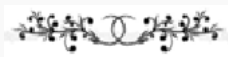

วันนี้ไม่ได้ออกไปทานข้าวเย็นข้างนอก แต่ออกไปเดินเล่นดูแสงสีของย่าน Old Quarter เป็น Opera House โรงแรมหรู ห้างร้านสินค้า Brand name ที่ระดับไฟสวยงาม มีสวนสาธารณะให้นั่งเล่นหรือออกกำลังกายหลายแห่ง ความจริงตั้งใจจะเดินไปทะเลสาบที่เป็นถนนคนเดิน แต่เดินไปไม่ถึงเพราะกลัวหลงทาง แต่ความจริงก็ไม่กลัวอะไร เพราะหลงอย่างไรก็กลับโรงแรมได้ สิ่งที่น่ากลัวกว่า น่ากลัวที่สุด แต่ก็ยังไม่กลัว คือ หลงอยู่ในสังสารวัฏ หาทางออกไม่ได้ อย่างที่หลงมานานจนกระทั่งทุกวันนี้ แม้จะเห็นแสงริบหรี่อยู่ไกล ๆ แต่มีโอกาสหลงได้ตลอดเวลา ก็ยังไม่กลัว

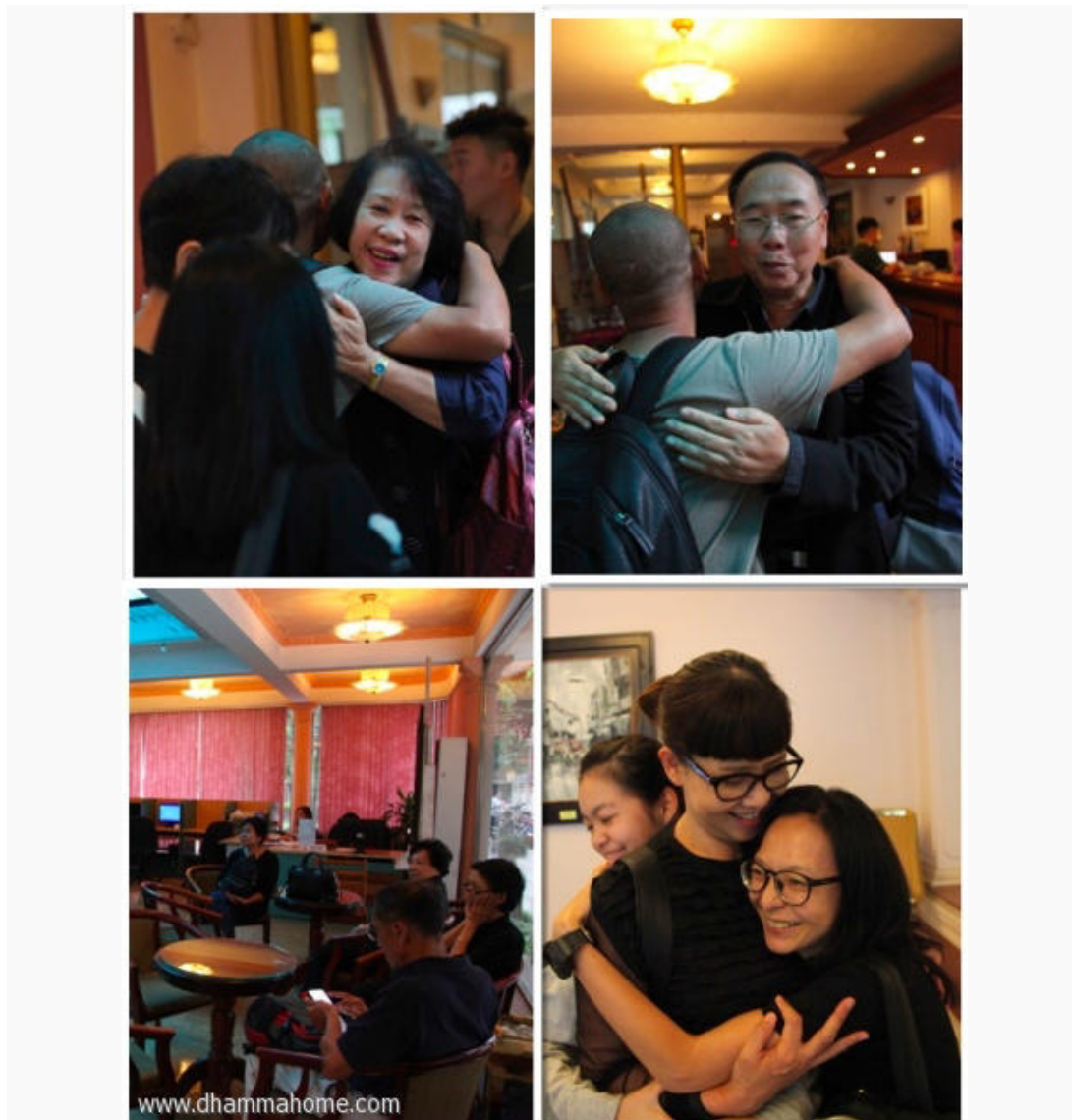
วันที่ 25 ต.ค. 59

วันนี้สหายธรรมอีกกลุ่มมาร่วมสมทบอีก 17 ท่าน ตามกำหนดการจะสนทนาธรรมถึง 10.30 น. เพราะต้องเดินทางไปนอนที่ซาปาที่ใช้เวลาเดินทาง 5 ชั่วโมง

แต่ก็มีเด็กหนุ่มคนหนึ่งที่อ้างว่า ศึกษาพระไตรปิฎกมาทั้งหมด ตั้งใจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญพระไตรปิฎก มาถามว่า ทรงแสดงบารมี 7 ไม่ใช่บารมี 10 ท่านอาจารย์ถามว่า เคยได้ยินบารมี 30 ทัสไหม เขาบอกว่าไม่เคย เลยแนะนำให้อ่านอรรถกถาด้วย เขาบอกว่า อรรถกถาเกิดหลังพุทธปรินิพพานแล้วกว่า 1,000 ปี ไม่ใช่พุทธพจน์ ท่านอาจารย์บอกว่า คำจริงทั้งหมดเป็นพระพุทธพจน์ และสุดท้ายที่ทำให้เสียเวลามากก็คือ เขาอ้างพระสูตรหนึ่งว่า พระพุทธเจ้าไม่ทรงตอบปัญหาของพราหมณ์คนหนึ่งว่า เป็นอัตตาหรือไม่ แต่อาจารย์กลับบอกว่า พระพุทธเจ้าตรัสว่า ทุกอย่างเป็นอนัตตา แล้วก็พูดเวียดนามยาวเหยียด คนแปลก็ไม่ยอมแปล แต่ได้ทำหน้าที่ในที่สุดท่านอาจารย์ก็ถามให้เขาตอบว่า ยอมรับไหมว่า เห็น ได้ยินดับ เขาบอกว่า ยอมรับ ท่านอาจารย์บอกว่า นั่นแหละอนัตตา เพราะไม่เที่ยง ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา ผู้ฟังในห้องทั้งหมดส่งเสียงสาธุพร้อมกัน 3 ครั้ง

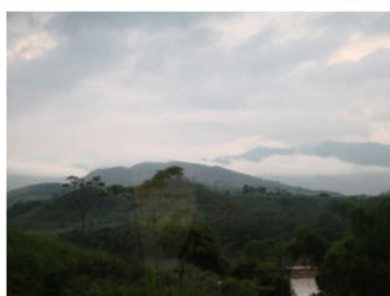

กว่าจะได้รับประทานอาหารกลางวันและออกเดินทางก็บ่ายสองครึ่ง รถบัสใหญ่ 2 คันพาพวกเราไปซาปาผ่านทางหลวงใหม่เพิ่งสร้างเสร็จได้ไม่ถึง 2 ปี เป็นทาง

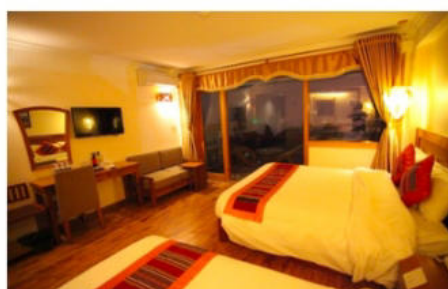

หลวงที่ดีที่สุดของเวียดนาม ทางหลวงนี้ไปถึงจีน เพราะเมืองลาวไคอยู่ติดกับขุนหมิงตอนใต้ของจีน เส้นทางนี้จะลดเวลาเดินทางได้ 3 ชั่วโมง แต่ไม่ค่อยมีรถแล่น เพราะจะต้องจ่ายค่าผ่านทางถึง 30 \$ จึงมีแต่รถที่พานักท่องเที่ยวไปซาปา มาครั้งก่อนใช้รถไฟ ออกสามทุ่มถึงลาวไคตีห้า แล้วต่อรถจากลาวไคขึ้นเขาไปซาปาอีก 30 กม. คราวนี้มาทางรถบัสจึงสะดวกกว่ามาก เพราะมีที่พักริมทางให้ซื้ออาหารและใช้ห้องน้ำหลายแห่ง หลังแวะพักทานอาหารเย็นแล้วเดินทางต่อ

ท่านอาจารย์สนทนารธรรมกับคุณถั่ง ไกด์เวียดนามที่มาเรียนภาษาไทยที่เมืองไทย 3 ปี คุณถั่งเป็นเด็กหนุ่ม อายุไม่น่าถึง 30 เธอบอกว่าไม่มีศาสนา เพราะเวียดนามเป็นคอมมิวนิสต์ ถ้าบอกว่าไม่นับถือศาสนาใดๆ จะหางานทำได้ง่ายกว่า แต่บรรพบุรุษเป็นพุทธ ในเทศกาลสำคัญครอบครัวก็จะพากันไปวัดไหว้พระขอพรให้ได้สิ่งที่ปรารถนา โดยไม่เข้าใจว่า พระพุทธเจ้าสอนอะไร ท่านอาจารย์ถามว่า อยากเข้าใจไหม เขาบอกว่า อยากเข้าใจ ท่านอาจารย์ก็กรุณาเริ่มต้นอธิบาย พร้อมกับซักถามให้คิดแล้วตอบ ตั้งแต่ทรงแสดงความจริงของสิ่งที่มีจริงที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย เกิดแล้วดับไป ไม่กลับมาอีกจึงไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่คุณถั่ง จนกระทั่งคุณถั่งบอกว่า ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยได้ยินมาก่อนเลย ท่านอาจารย์บอกว่า ถ้าไม่มีการตรัสรู้และไม่ทรงแสดงก็จะมีใครมีโอกาสได้ยินความจริงอย่างที่สุดนี้เลย

เวลาเดินทางในรถจึงผ่านไปอย่างรวดเร็ว แม้รถจะแล่นมาท่ามกลางความมืด และคดเคี้ยวบนถนนขึ้นเขาที่มีโค้งหักศอกมากมาย แต่ก็ไม่เมารถเพราะได้ฟังธรรมมา เกือบตลอดทาง ความเข้าใจทำให้จิตเบาสบาย มาถึงโรงแรมที่พักที่อยู่นอยอดเขา สองทุ่มครึ่ง

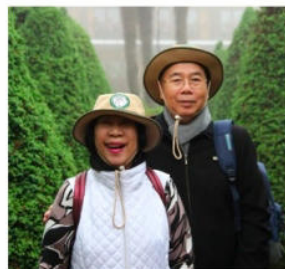

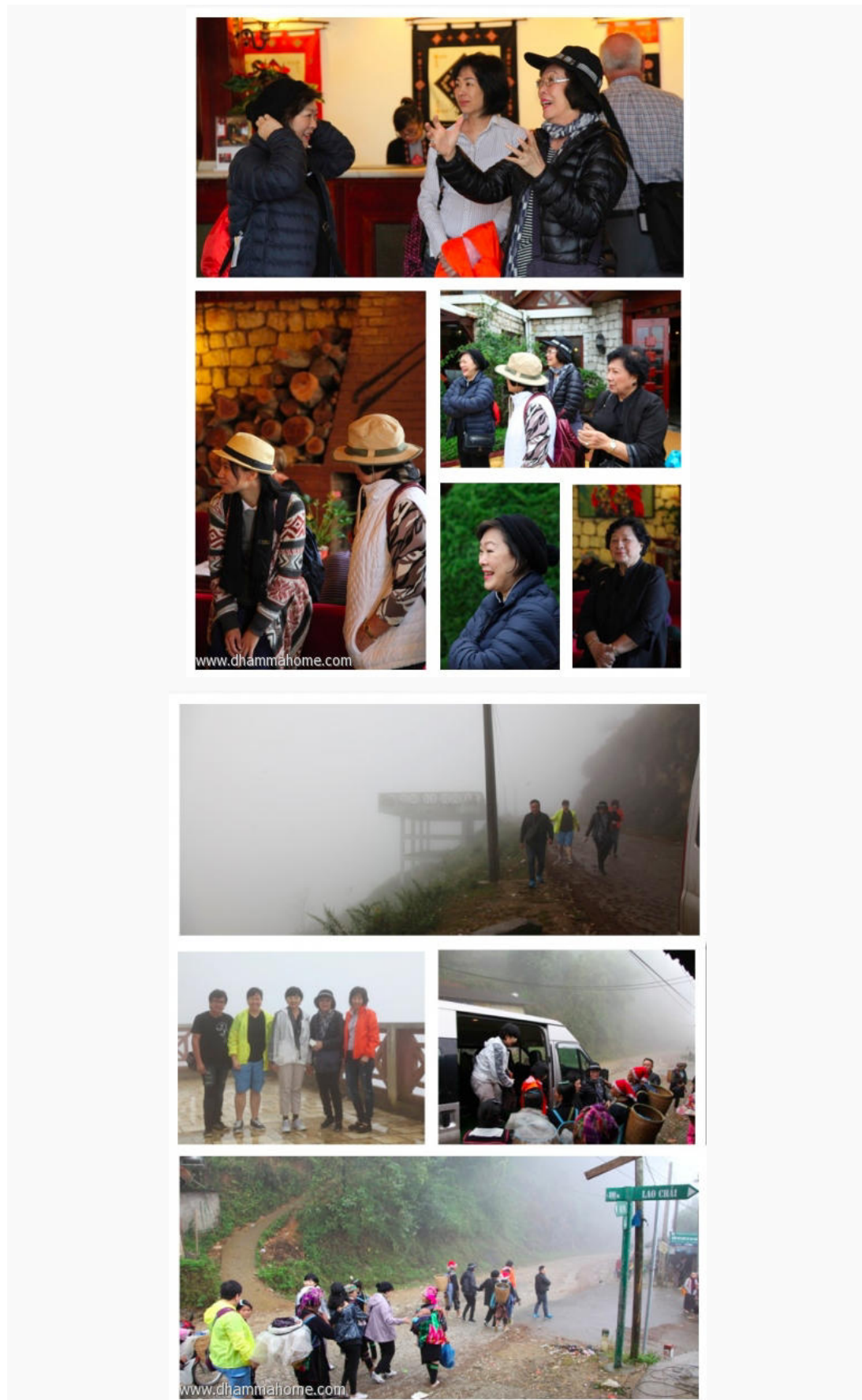
26 ต.ค. 59

วันนี้เป็นเช้าแรกในซาปา เปิดม่านหน้าต่างเห็นแต่หมอก สมกับเป็นเมืองในหมอกจริงๆ ฝรั่งเศสเป็นผู้ก่อตั้งเมืองนี้เมื่อครั้งปกครองเวียดนาม เพราะเป็นภูเขาสูงกว่าระดับน้ำทะเลกว่า 1000 ม. ทิวทัศน์สวยงาม อากาศเย็นสบาย จึงเลือกมาปลูกบ้านสไตล์ฝรั่งเศสไว้เป็นที่พักตากอากาศ จนเมื่อเวียดนามได้รับอิสรภาพ จึงปรับปรุงบ้านเก่าเหล่านั้นเป็นโรงแรมให้นักท่องเที่ยวมาพักผ่อน ซาปาได้ชื่อว่า เป็นเมืองที่สวยงามที่สุดของเวียดนามตอนเหนือ

หลังรับประทานอาหารเช้าก็แบ่งแอกเป็น 2 กลุ่มตามความสมัครใจ เราเลือกเดินไปหมู่บ้าน Tra Van ระยะทาง 5.5 กม. เพื่อไปรับประทานอาหารกลางวันที่ภัตตาคารพื้นบ้านริมลำธาร มองเห็นทิวทัศน์ของภูเขาสวยงาม

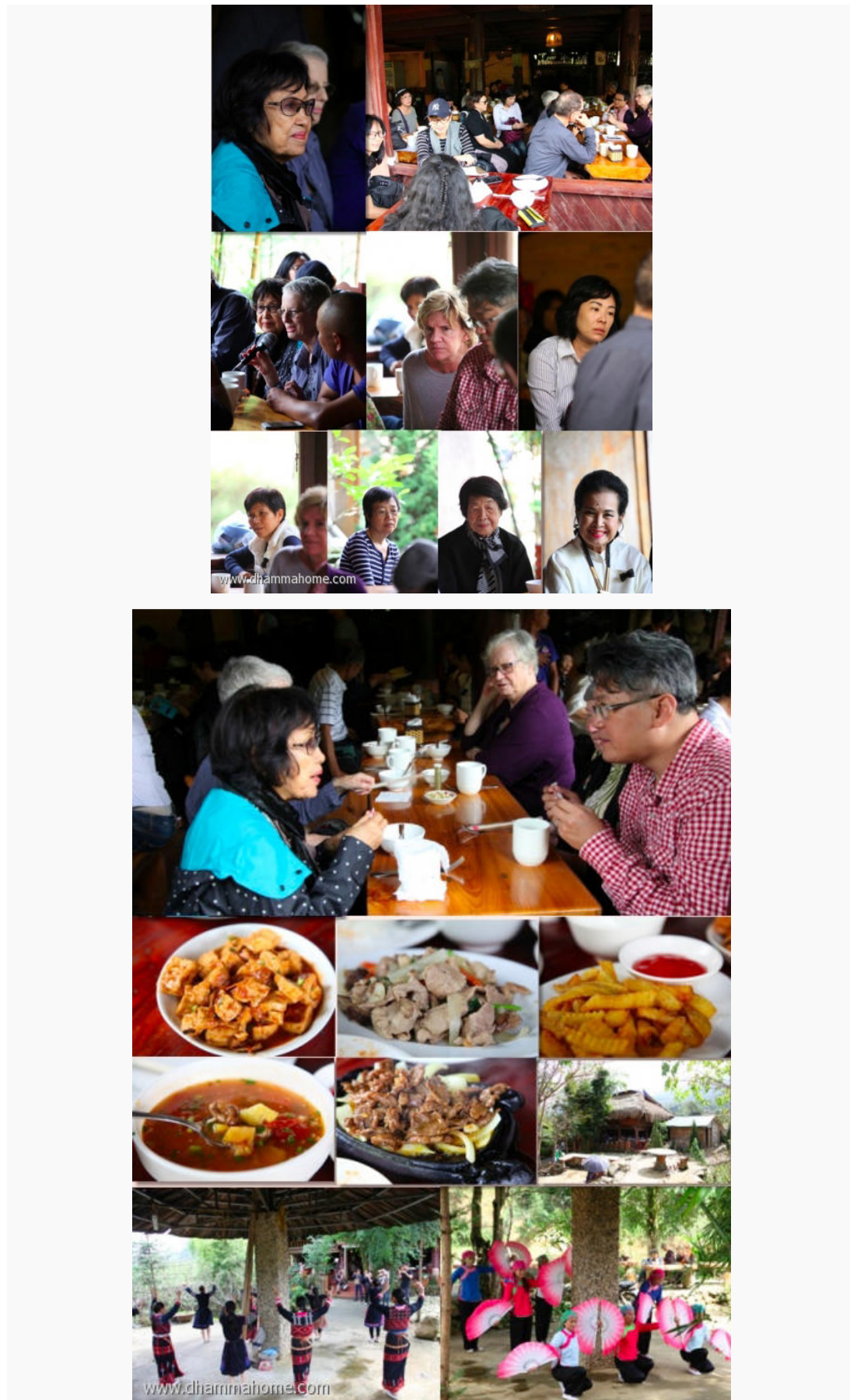

พร้อมกับคณะของท่านอาจารย์ที่เสร็จจากการสนทนาธรรม(ที่โรงแรม)แล้ว เดินทางโดยรถยนต์ไปพบกันที่ร้านอาหาร ท่านอาจารย์สนทนาธรรมต่อกับ ชาวต่างชาติ เน้นคุณวินเซ็นต์ ชาวไต้หวันเพิ่งมาใหม่ เธอปฏิบัติสมาธิมาหลายปี รู้ว่าไม่ถูก แต่ก็ยังติดกับสมาธิ ท่านอาจารย์พยายามอธิบายให้เธอคิดแล้วตอบจนถึง เวลาเที่ยง เราเดินมาสมทบที่หลัง ไม่ได้ฟังตลอด เลยไม่มีเรื่องเล่าการสนทนาให้ฟัง

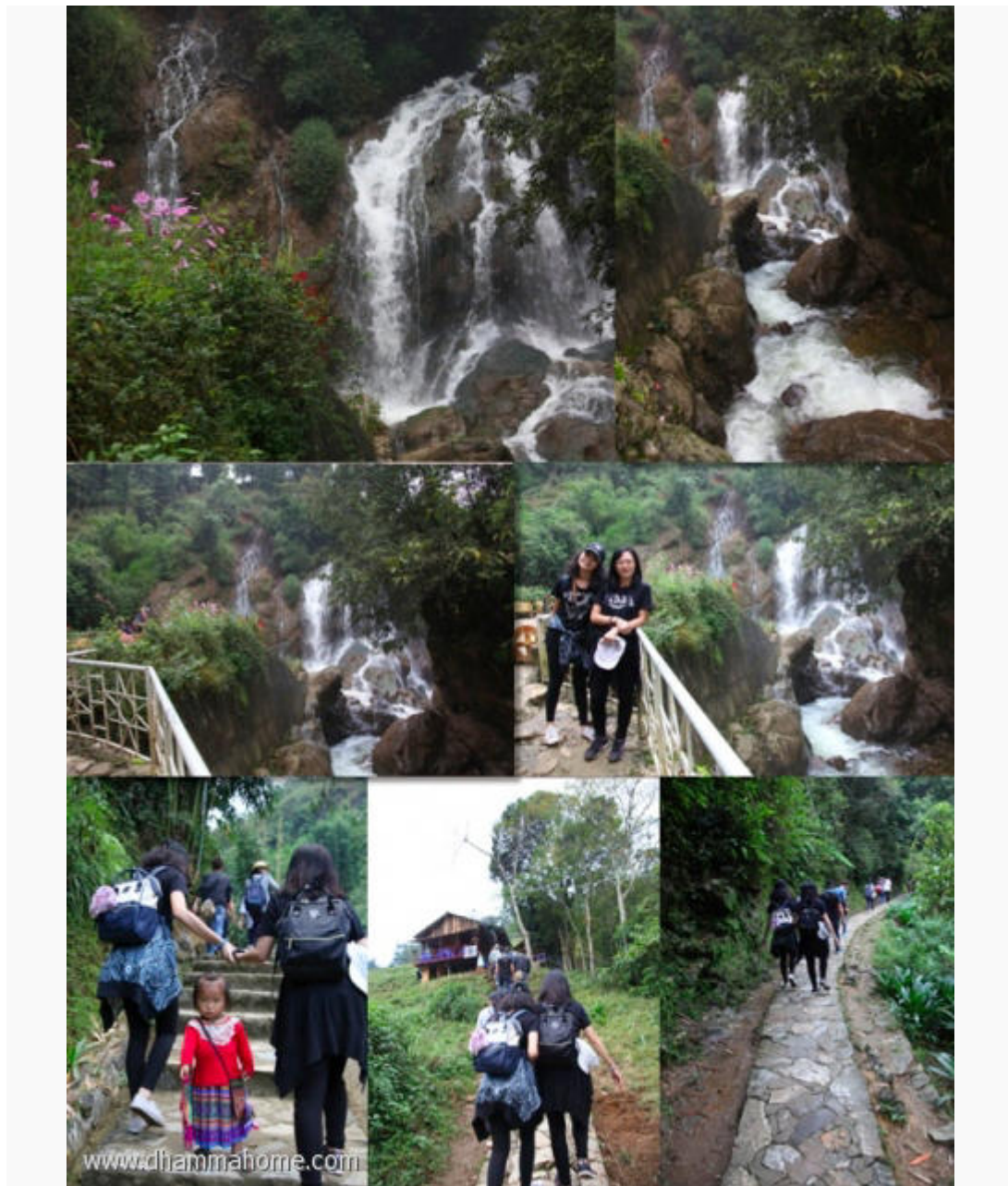

หลังอาหารกลางวัน รถตู้มารับกลับโรงแรม ดีใจที่ไม่ต้องเดินกลับ แม้ 2 ชั่วโมงทางทิวทัศน์จะสวยงามด้วยภาพกระท่อมเล็กๆ นาขั้นบันได ลำธารที่มีน้ำไหลผ่านโขดหิน อากาศสะอาดบริสุทธิ์ แต่เดินรอบเดิวกก็เกินพอ ซาปาตอนนี้มีแต่ตึกที่กำลังก่อสร้างเป็นโรงแรมขนาดใหญ่หลายแห่ง มีฝุ่นปูน ขยะรกรุงรัง ต่างกับเมืองตากอากาศดัลท์ ตอนกลางของประเทศที่สะอาดสวยงาม เพราะชาวเมืองมีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีการศึกษาดี แต่ที่ซาปาเป็นที่อยู่ของชาวเขาเผ่าต่างๆ ในเมืองมีแต่โรงแรม ร้านอาหาร ร้านนวด ร้านขายของ เจ้าของกิจการมีจำนวนน้อยกว่า คิดถึง

เมืองคยาที่อินเดียที่มีแต่ขอกทาน ทำให้บ้านเมืองสกปรก ไม่น่าอยู่ ก็คงเป็นผลของ
อกุศลกรรมทำให้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัสสิ่งที่ไม่ดีทางตา หู จมูก
ลิ้น กาย เราก็เช่นเดียวกัน เพราะอกุศลที่ทำได้จึงทำให้เห็นสิ่งที่ไม่ดีในบางครั้งด้วย
ลิ้มอีกแล้วว่า ไม่ใช่เราที่เห็นสิ่งที่ไม่ดี เห็นเป็นเห็น ไม่ใช่เราเห็น ดีหรือไม่ดีก็เป็นคิด
ไม่ใช่เราอีก คิดถึงท่านอาจารย์ถามคุณถั่งว่า เข้าใจว่า เห็นเป็นเห็น ไม่ใช่เราเห็น แล้ว
จะลืมไหม เธอตอบว่า ลืม ท่านบอกว่า ฟังครั้งเดียวจึงยังไม่พอ เพราะเดี๋ยวก็ลืม ต้อง
ฟังซ้ำแล้วซ้ำจนกว่าจะไม่ลืม

ตอนบ่ายกลับมานอนพักผ่อน กลับสนิทเพราะเหนื่อยเพลียจากการเดิน กลับ
จนเกินเวลาสนทนารธรรมตอน 16.00 - 18.00 น. เลยไม่มีเรื่องเล่า ตอนนี้มีทั้งช่างภาพ
และผู้รายงานตัวจริง คือ คุณวันชัย ภู่งาม จึงสบายใจได้ว่า มีผู้ทำหน้าที่นี้แล้ว

27 ต.ค. 59

วันนี้ท่านอาจารย์สนทนาธรรมที่โรงแรมทั้งวัน ท่านต้องการช่วยให้อุณวินเซ็นต์ (Yen Chen) ที่ดันดันเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลจากไต้หวันมาพบท่าน ท่านจึงช่วยให้หลุดจากการติดในการทำสมาธิ โดยมีสหายธรรมต่างชาติเกือบทั้งหมดช่วยเกื้อกูล ไม่ว่าจะเป็นคุณนีน่า คุณซาร่าห์ คุณจอน คุณแอนน์ มาแซล ยกเว้นคุณแพทริเซียที่มาจากเบลเยียม เพื่อนคุณแอนน์ ชลชีนี ที่เพิ่งมาเป็นครั้งแรก โดยมีคุณนภาและคุณเจ

ร่าช่วยดูแลท่านผู้ใหญ่ที่ไม่ได้เดินทางไปเที่ยวชมเมืองซาปา คุณยุพินและคุณมารศรี
ถ่ายทอดสด ขออนุโมทนาในกุศลจิตค่ะ

ส่วนพวกเราที่ติดไปหมดทุกอย่างทั้งทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ทั้งเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัส คิดนึก ยากจะแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว นอกจากค่อย ๆ สะสมความเข้าใจขึ้นทีละเล็กทีละน้อยด้วยการฟังธรรมด้วยดี จึงทำหน้าที่แสวงหา อารมณ์ที่ดีตามที่นายใหญ่ต้องการ แม้เขาจะตึง หัวเข่าจะปวด ก็เต็มใจทำตามนาย ใหญ่ทุกอย่าง ด้วยการเดินลงเขาจากโรงแรมไปขึ้นเขาอีกลูกซึ่งเป็นที่ตั้งของสวน HomRongซึ่งเป็นสวนสาธารณะของซาปา ต้องเสียค่าเข้าคนละ 120 บาท (คราวก่อน ไกด์บอกว่า คนละ 650 บาท คงต้องมีการทำทุจริตกรรมเพราะปากท้องหรือเพราะ ต้องการเก็บสะสมไว้เป็นแน่ ทำให้นึกถึงเรื่องนางเปเรต 4 ตน ที่พากันร้องคร่ำครวญ อย่างน่ากลัวในเวลากลางคืนที่ใกล้คูน้ำนอกกรุงราชคฤห์ว่า "พวกเรารวบรวมโภค ทรัพย์โดยชอบธรรมบ้าง โดยไม่ชอบธรรมบ้าง แต่คนอื่น ๆ พากันใช้สอยโภคทรัพย์

เหล่านั้น แต่พวกเรากลับมีส่วนแห่งทุกข์" (จากขุททกนิกาย เปตวัตถุ โภคสังหรสูตร) ซึ่งคนส่วนใหญ่ก็เป็นอย่างนี้ เพราะไม่รู้ว่า แม้ตนของตนยังไม่มี บุตรและทรัพย์จะมีแต่ที่ไหน (ขุททกนิกาย อัมมปัทฏฐกถา เรื่องอานนทเศรษฐี พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า "คนพาลย่อมเดือดร้อนอยู่ว่า บุตรทั้งหลายของเรามีอยู่ ทรัพย์ทั้งหลายของเรามีอยู่ ตนย่อมไม่มีแก่ตน ทรัพย์และบุตรจะมีแต่ที่ไหน เศรษฐีนอนบนเตียงเป็นที่ตายก็ดี ในชาติก่อนก็ดี ถึงทุกข์ในชาติปัจจุบันก็ดี บุตรที่ไหน ทรัพย์ที่ไหน? คำว่า "บุตรหรือทรัพย์" นำทุกข์อะไรไป หรือยังสุขอะไรเกิดขึ้นแก่เราเล่า ")

เพราะอากาศเย็นและชื้น จึงมีมอสสีเขียวเข้มขึ้นตามต้นไม้และก้อนหินเหมือน
สวนในโลกดึกดำบรรพ์ มีหุบเขาหนองปลาตกปลูกไว้รอบ ๆ ทางเดินค่อยๆ ขึ้นเข้าไป
เรื่อย ๆ พวกเราพากันเดินขึ้นด้วยความปวดน่องและเข้า เพราะเดินทางไกลหลายกิโล
เมื่อวันก่อน แต่ไม่มีใครย่อท้อ พากันเดินไปจนถึงลานที่มีรูปปั้นสัตว์ 12 ราศีตามคติ
ของเวียดนาม ซึ่งมีแมวด้วย ต่างกันพากันเก็บภาพตามมุมต่าง ๆ

จนถึงเวลาจึงเข้าไปชมการแสดงศิลปะของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ การแสดงอ่อนช้อยงดงาม ทำให้คิดว่าคงเป็นพวกที่จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เวียดนาม หรือคงเป็นของรัฐบาลจึงดูดีทั้งเครื่องแต่งกายและท่าทางร่ายรำ ดูเป็นมืออาชีพมากกว่าที่แสดงในร้านอาหารเมื่อก่อนนี้ บางคนติดช่องจนถ่ายวิดีโอมาเปิดชมซ้ำหลายครั้ง ส่วนเราเกิดความคิดแวบขึ้นมาเหมือนฟ้าแลบว่า ครั้งหนึ่งท่านพระสารีบุตรกับท่านพระโมคคัลลานะ ตอนที่ยังไม่ได้ออกบวช ท่านพากันไปดูมหรสพพร้อมกับบริวาร 500 เป็นประจำ เมื่อถึงการแสดงที่น่าหัวเราะก็หัวเราะ ที่ควรเศร้าโศกก็เศร้าโศก ที่สมควรให้รางวัลก็ให้รางวัล แต่มาวันหนึ่งท่านทั้งสองก็คิดขึ้นได้พร้อมกันว่า "ประโยชน์อะไรจะมีแก่พวกเราเล่าในการดูมหรสพ เพราะคนทั้งหลายเหล่านี้แม้ทั้งหมด รวมทั้งเราด้วยก็จะถึงซึ่งความตายในที่สุด เราควรจะแสวงหาโมกขธรรมที่จะหลุดพ้นจากความตายดีกว่า" จึงพากันไปแสวงหาโมกขธรรมเพื่อไม่ต้องเกิดมาเป็นอย่างนี้อีก ที่ท่านทั้งสองเกิดความคิดอย่างนี้ได้ เพราะท่านสะสมปัญญาบารมีมาพร้อมที่จะหลุดพ้นในชาตินั้นหลังจากได้ฟังธรรมของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ส่วนเราชมมหรสพ

แล้วก็เพลิดเพลินกับภาพที่เห็น เสียงที่ได้ยิน เห็นได้ถึงความต่างกันของการสะสมที่ห่างกันยิ่งกว่าฟ้ากับน้ำ หรือฝั่งนี้กับฝั่งโน้นของมหาสมุทร แต่ถ้ารู้ว่า ที่ต่างกันเพราะการสะสม ก็จะไม่ท้อถอยที่จะสะสมความเข้าใจเพิ่มขึ้น ๆ ด้วยการฟังด้วยดีมากขึ้น จนวันหนึ่งความเข้าใจก็จะเต็มเปี่ยมได้

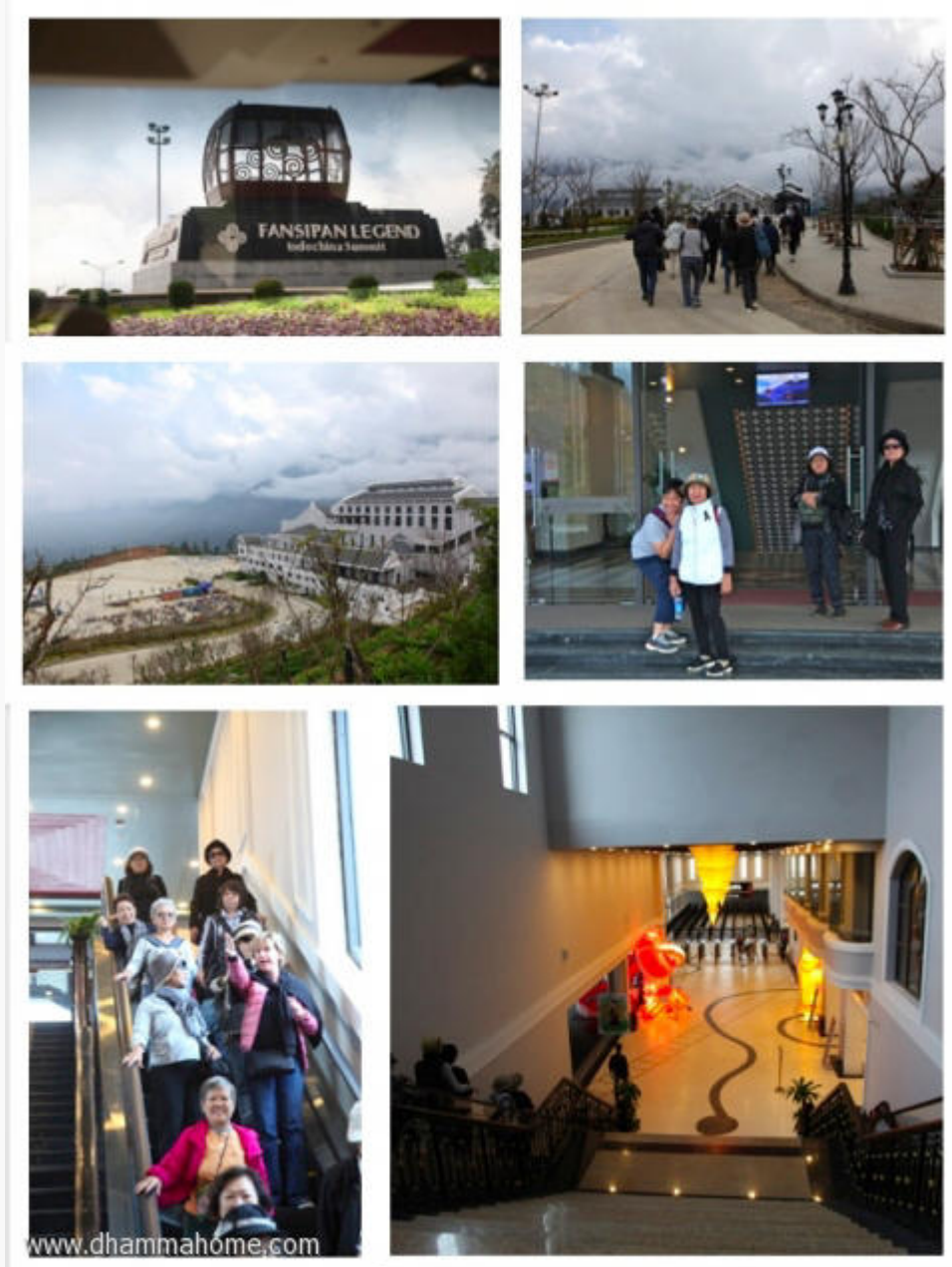

หลังเยี่ยมชมสวน HomRong แล้ว ก็พาลงบันไดมาพื้นราบ เพื่อรับประทาน
อาหารกลางวัน หลังจากนั้นก็ไต่ขึ้นเขาไปพักผ่อนที่โรงแรมวิคตอเรีย มาครั้งก่อนอยู่
โรงแรมข้างล่าง เดินผ่านแล้วอยากอยู่บนนี้จัง คราวนี้ได้อยู่จริง ๆ ปรากฏว่าเหมือนถูก
ขัง จะไปไหนก็ต้องลงบันไดสูงชันหรือเดินลงทางลาด เวลาขึ้นยิ่งลำบาก ความสม
ปรารถนาไม่ได้แปลว่าดีเสมอไปนะ จะรู้ว่าดีหรือไม่ ก็ต่อเมื่อได้สิ่งนั้นจริงๆ บางครั้ง
ความไม่ได้ดังหวังก็ให้ผลดีเหมือนกัน และถ้ารู้จริงๆว่า จะได้หรือไม่ได้นั้นเป็นไปตาม
เหตุปัจจัยที่ทำไว้แล้ว ก็จะไม่เดือดร้อนชวนขวายให้เป็นอย่างอื่น เพราะสิ่งนั้นเกิดขึ้น

แล้วจึงเป็นอย่างนั้น จะให้เป็นอย่างอื่นได้อย่างไร และถ้ายังไม่เกิดย่อมไม่ปรากฏ
นอกจากคิดไปเอง

พักผ่อนจนถึงบ่ายสาม นายใหญ่ก็สั่งให้ขึ้นรถไปขึ้นเขา Fansipan ยอดเขาที่สูงที่สุดของอินโดจีน สูงจากระดับน้ำทะเลถึง 3,143 เมตร ถ้าเดินขึ้นใช้เวลา 2 วัน มาคราวก่อนไกด์เล่าว่า มีการแข่งขันขึ้นเขาประจำปี มีปีหนึ่งมั่งจากไทยชนะที่ 1 คราวนั้นไกด์ชี้ให้ดูว่ายอดเขาฟานซิปันอยู่ตรงนั้น ไม่คาดคิดเลยว่า มาคราวนี้ได้พิชิตยอดเขา แต่ด้วยรถกระเช้าไฟฟ้าที่ใช้เวลาก่อสร้างถึง 4 ปี เป็นของรัฐบาล สร้างโดย

ลูกสาวนายกเวียดนาม (ไม่เข้าใจ แต่ไม่กล้าถามไถ่ เรื่องการเมืองเป็นเรื่องละเอียดอ่อนในประเทศนี้) รถกระเช้าเพิ่งเริ่มเปิดให้ใช้งานครั้งแรกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปีนี้เอง (โชคดีที่ไม่ใช่เป็นครั้งแรก) ระยะทาง 6 กม. ใช้เวลาเดินทาง 15 นาที ค่าบริการคนละ 600,000 ดอง (ประมาณ 900 บาท)

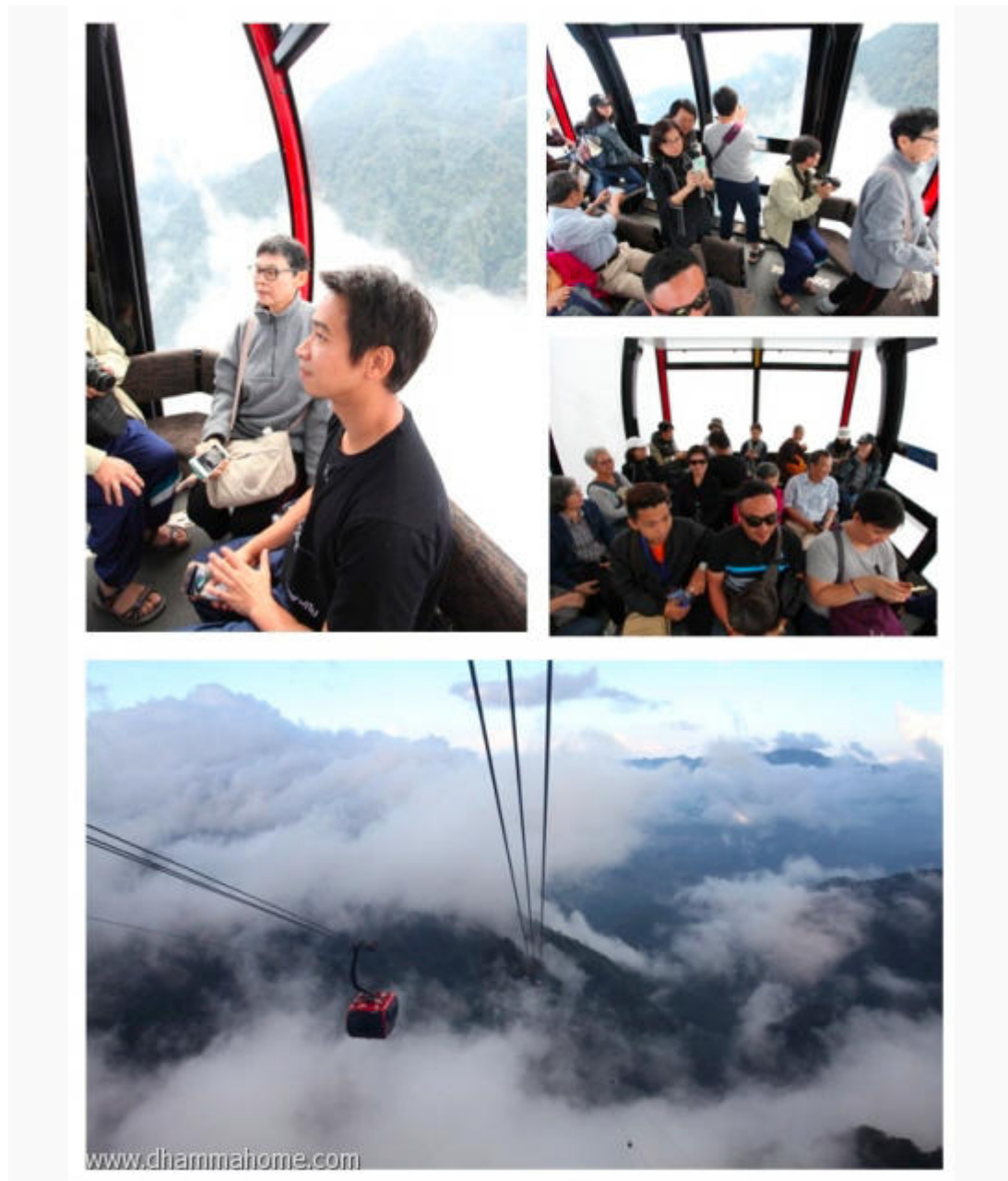
ระยะทางจากโรงแรมไปสถานีรถกระเช้าไฟฟ้าประมาณ 5 กม. สถานีใหญ่โตใหม่เอี่ยมสวยงามมาก มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย ต้องลงบันไดเลื่อน 3 ต่อเพื่อขึ้นรถกระเช้าใหญ่ที่จุได้ถึง 35 คน แต่รถกระเช้าก็หมุนไปเรื่อย ๆ แล้วแต่ใครจะขึ้นได้กี่คน

รถกระเช้าพาพวกเราฝ่าหมอกหนาที่บจนไม่เห็นสายเคเบิล เหมือนกระเช้าลอยได้เองในบางครั้ง บางครั้งแสงแดดส่องให้เห็นพื้นป่าหนาที่บด้านล่าง เห็นน้ำตกจากยอดเขาไหลเป็นลำธารผ่านโขดหินสวยงาม ทั้งเห็นและสิ่งที่ปรากฏให้เห็นทางตาแปรเปลี่ยนไปมา ไม่เที่ยง จริ่งตามทีทรวงแสดงไว้ แต่ก็ยังไม่ประจักษ์แม้ขึ้นการฟัง เพราะยังคอยว่า เมื่อไรหมอกหนาจะเบาบางหรือหมดไปเพื่อจะได้เห็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็นทางตาที่แปลกใหม่ สวยงามกว่าเดิมอีก ชีวิตอยู่ไม่ได้เลยสักขณะเดียวถ้าไม่มี ความหวังที่เป็นนายใหญ่

รถกระเช้าพาถึงยอดเขาฟานซีปาน ยังไม่หมดแค่นั้น ต้องขึ้นบันไดไปอีกจนกว่าจะถึงยอดเขา ทั้งหนาว ทั้งขึ้นเพราะหมอกหนา เดินต้องระวังเพราะพื้นลื่นและมองเห็นไม่ชัด แม้นายใหญ่อยากให้เห็นอย่างไร ก็ต้องอยู่แค่ชั้นล่างที่เป็นวิหารพระโพธิสัตว์ตามความเชื่อของพุทธมหายาน และเจ้าแม่กวนอิมที่แกะสลักจากหินเปลือกหอยสีเขี้ยว อ่อนช้อยงดงามราวกับมีชีวิต

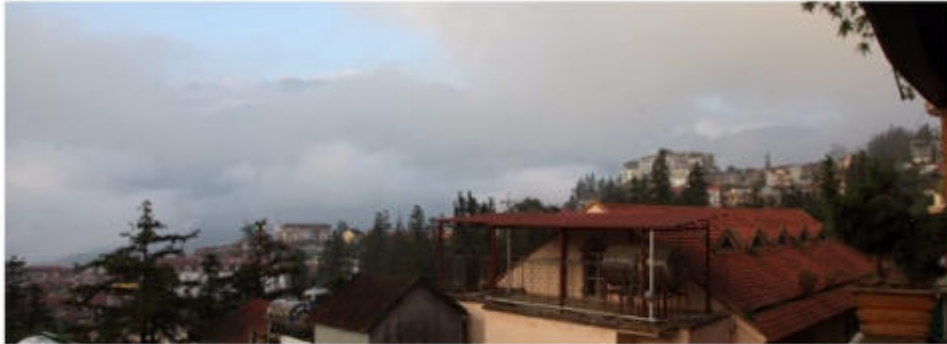

นั่งคอยผู้กล้าที่ยอมมอบกายถวายชีวิตรับใช้นายใหญ่จนถึงยอดเขา ทุกคนพร้อมกันขึ้นรถกระเช้ากลับที่พักเวลา 17.30 น. คณะเราเป็นคณะสุดท้าย ทุกคนมีสีหน้าอึมเอมพูดเหมือนกันว่า ค่ำที่สุด ถ้าไม่ได้มาเสียตายแน่เลย ยังไม่เห็นว่ ถ้าไม่ได้ตามโลกะก็จะเป็นโทษะทันที ไม่ว่าจะเป็นอย่างไรก็ร้อนเพราะทั้งโลกะและโทษะเป็นอกุศล ถ้าเข้าใจว่า ทั้งโลกะ โทสะ และสภาพธรรมทั้งหลายไม่ใช่เราก็จะดับความร้อนทั้งหมดได้ในที่สุด

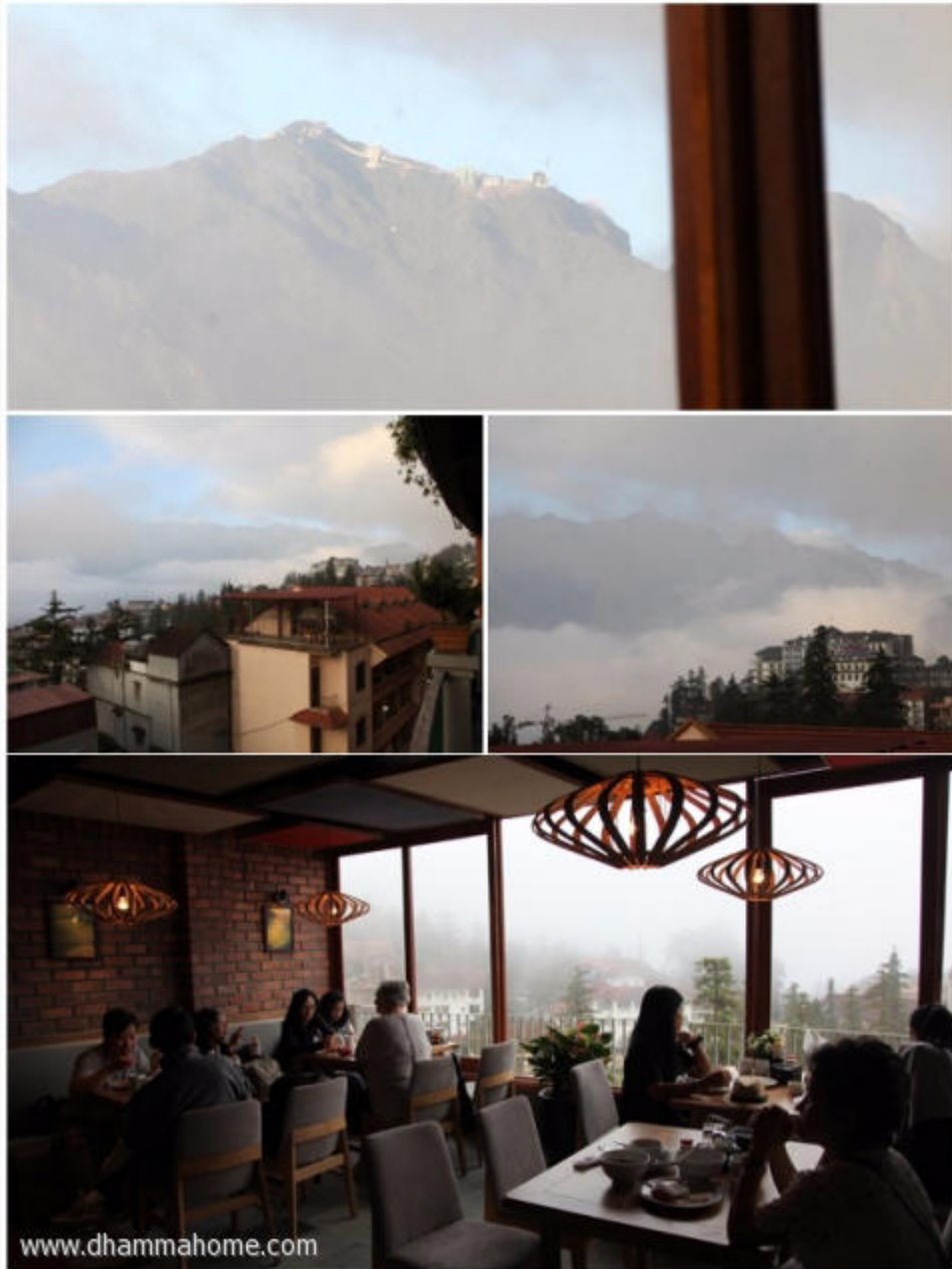
28 ต.ค. 59

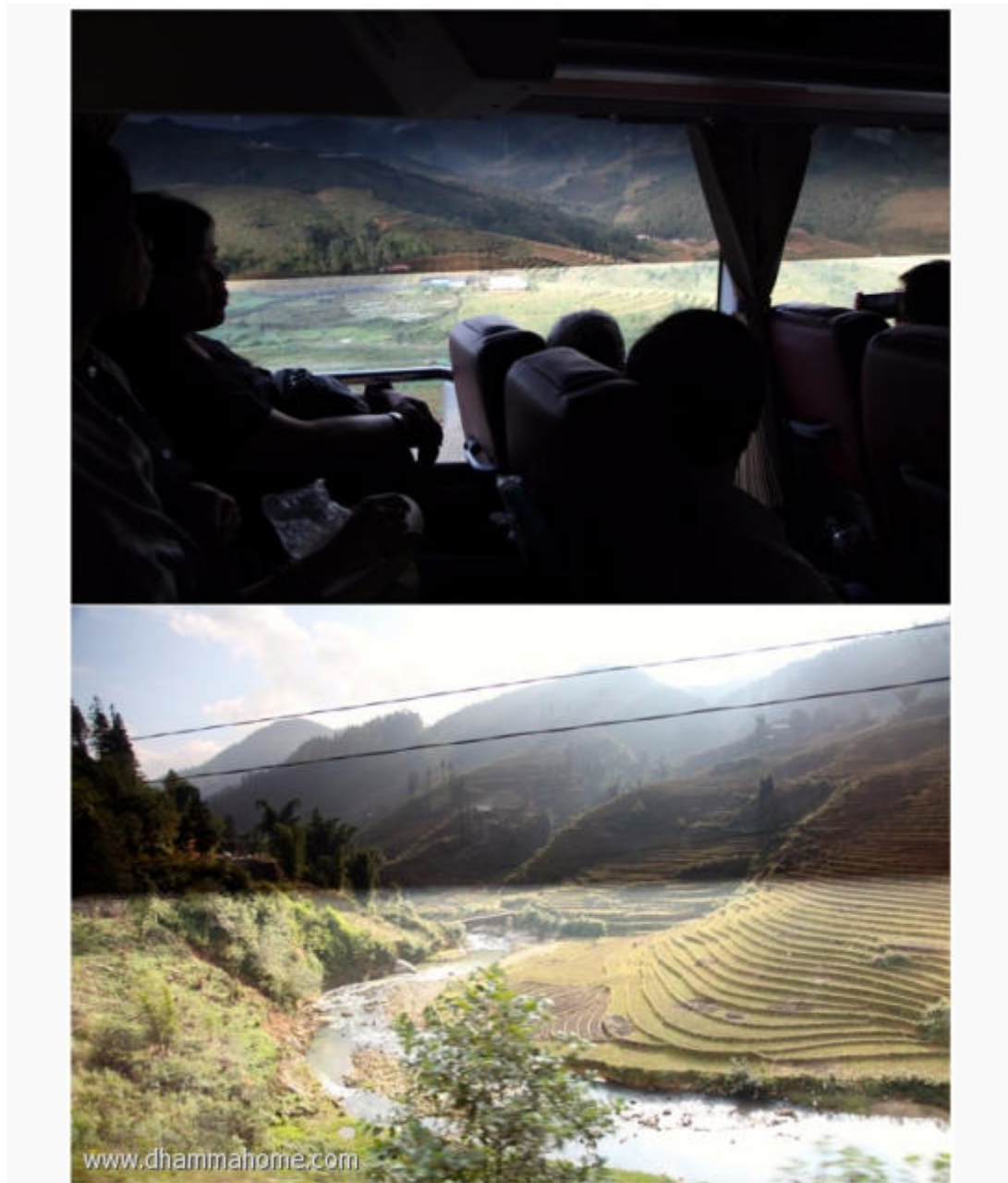

เดินทางลงเขาจากโรงแรมวิคตอเรีย ซาปา เพื่อเดินทางกลับฮานอย ระหว่างทางเห็นนาขั้นบันไดบนเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนสวยงาม ขาขึ้นเขาไปซาปาไม่เห็น เพราะเป็นเวลากลางคืน การเห็นต้องอาศัยแสงสว่างเป็นเหตุปัจจัยหนึ่ง ใครจึงทำให้เห็นเกิดตามต้องการไม่ได้ เห็นเกิดขึ้นทำกิจเพียงเห็น เห็นไม่ได้เห็นนาขั้นบันได แต่ที่รู้ว่าเป็นนาขั้นบันไดเพราะคิดตามที่เคยจำมา เมื่อ 2 วันก่อน รถก็ผ่านเส้นทางเดียวกัน

แต่ไม่เห็น เนื่องจากเหตุปัจจัยไม่พร้อม แม้จะมีตา มีสิ่งที่ปรากฏให้เห็น เมื่อไม่มีแสงสว่างก็เห็นหรือรู้สิ่งที่ปรากฏให้เห็นไม่ได้ โลกทางตาจึงเป็นโลกเดียวที่สว่าง นอกนั้นเป็นโลกมืดทั้งหมด แม้คิดหลังแล้วก็คิดในความมืด

ชื่นชมกับทิวทัศน์สวยงามสองข้างทาง แม้ทางลงเขาจะคดเคี้ยวจนทำให้
 วิ่งเวียนต้องดมยา แต่ก็พยายามลืมตาเพื่อเก็บความงามของภาพเหล่านั้น แม้ท่าน
 อาจารย์จะพูดเสมอ ๆ ว่า เห็นเพื่อลืม ก็ยังอยากเห็นอยู่ดี แล้วก็จริงที่ตอนนี้ก็ลืมแล้ว
 ว่า เห็นอะไรบ้าง ได้แต่คิดถึงสิ่งที่เห็นเพียงบางอย่างเท่านั้น เช่น เห็นนาขั้นบันได เห็น
 ลำธารที่ไหลจากยอดเขา จำได้เพียง 2 อย่าง แล้วก็จำรายละเอียดได้ไม่หมด และอีก
 ไม่นานก็จะลืม จนเมื่อสิ้นสุดความเป็นบุคคลนี้ ก็จะไม่เหลือแม้ความจำของสิ่งที่เคย
 เห็น เคยได้ยิน เคยได้กลิ่น เคยลิ้มรส เคยรู้สิ่งที่กระทบสัมผัส เคยคิดนึกทั้งหมด ลืม

แม้กระทั่งชื่อและทุกสิ่งที่เคยเป็นเรา เป็นของเรา แล้วสาระของการมีชีวิตอยู่ที่ไหน ถ้าไม่ใช่การพึงธรรมให้เข้าใจความจริงของสิ่งที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้

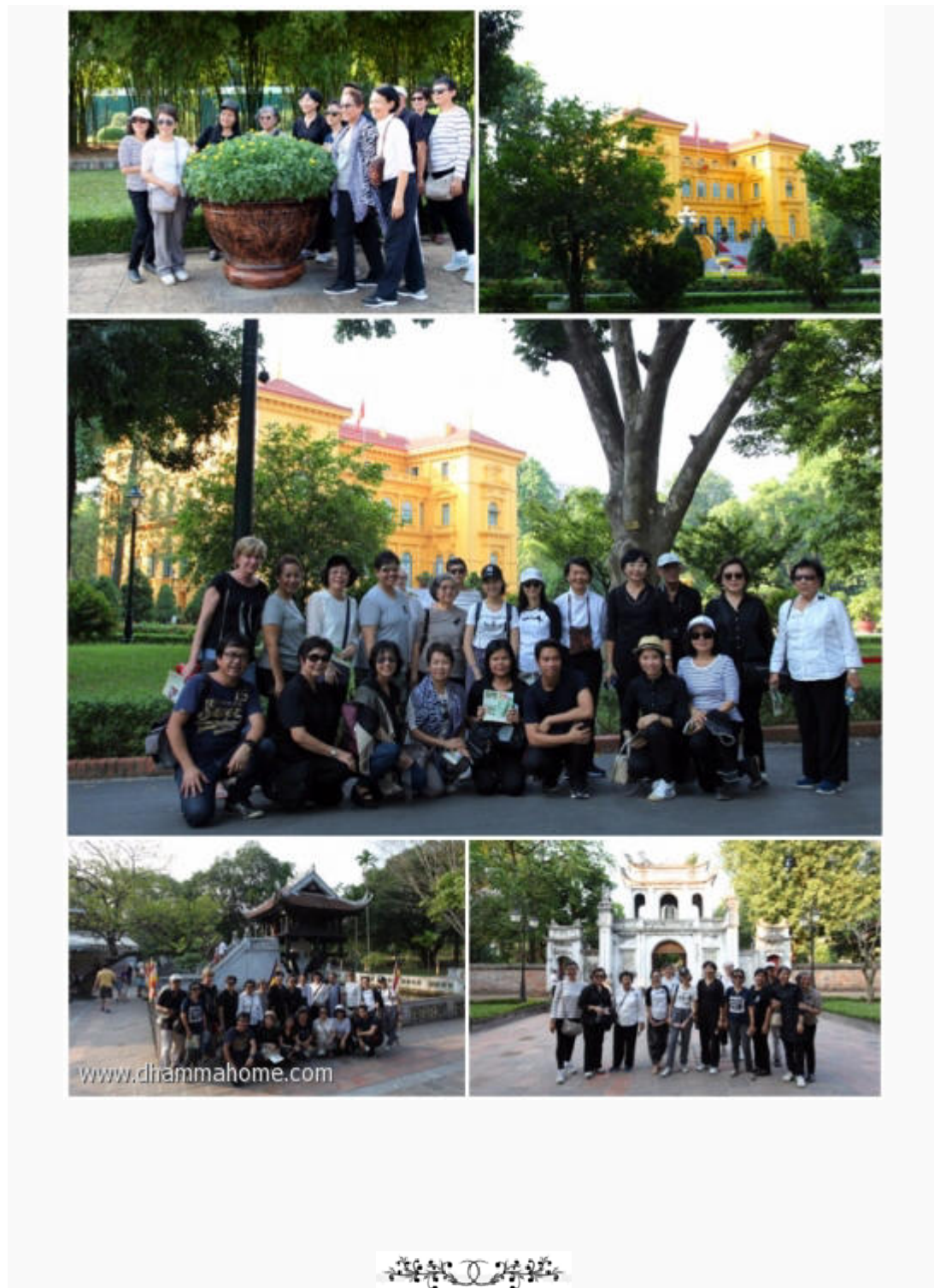

ระหว่างรับประทานอาหารกลางวัน ได้ทราบจากตัมน้อยว่า มีคนเวียดนามอพยพไปอยู่เยอรมัน อายุ 70 ปีแล้ว ได้ฟังธรรมภาษาเวียดนามจากเว็บไซต์ของมูลนิธิ เกิดศรัทธาเขียนจดหมายมาหาทั้งๆที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน และฝากเงิน 200 ยูโรทำบุญกับมูลนิธิเพื่อเผยแพร่พระธรรมต่อไป เมื่อเรียนให้ท่านอาจารย์ทราบ ท่านบอกว่า เป็นเรื่องน่ายินดีที่การเผยแพร่ได้ผล แม้จะมีคนเข้าใจเพียงคนเดียวก็ตาม เรียนให้ผู้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ทุกท่านร่วมยินดีและอนุโมทนาในข่าวนี้ด้วยค่ะ

หลังอาหารกลางวัน กลุ่มที่ไม่เคยมาฮานอยไปเที่ยวชมสถานที่สำคัญในเมืองฮานอยตามภาพค่ะ

29 ต.ค. 59

กลับจากซาปาแล้ว วันรุ่งขึ้นหลังรับประทานเผอเนื้อแสนอร่อย (จนต้องทานทุกเช้า) ในโรงแรม Army Guest Hotel เป็นอาหารเช้า ก็เดินทางไปชม Trang An จางอาน หรือซ้างอาน ที่ยูเนสโกรับรองเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ เราออกเดินทางจากโรงแรมในฮานอยตอน 8 โมงเช้าไปจังหวัดนินห์บิन्हที่ห่างออกไป 2 ชั่วโมง

รถแล่นออกจากเมืองนิตเดียวสองข้างทางก็เป็นสวนผักไร่มาแล้ว ก่อนจะถึง
ข้างอาน เริ่มเห็นภูเขาหินปูน ทะเลสาปอยู่ข้างทาง เมื่อลงจากรถบัสต้องไปซื้อบัตรเข้า
ชมพร้อมด้วยค่าเรือคนละ 100,000 ต้อง เรือที่นั่งเป็นเรือท่องเที่ยวแบบนั่งได้ไม่เกิน 5 คน
คนพายส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้ชายทำงานหนักกว่าคือขายตั๋วและเก็บตั๋ว ทราบว่ามี
เรือจอดคอยบริการถึง 2,000 ลำ ในหน้าโลว์ซีซั่นอย่างนี้ บางเดือนเรือบางลำจะได้
บริการลูกค้าฟรีเพียง 7-8 ครั้ง ได้ค่าแรง 100,000 ต่อครั้ง ไกด์จึงบอกให้เราทิปคน
พายลำละ 100, 000 ต้อง

รัฐบาลบังคับไม่ให้ใช้เรือเครื่อง เพราะจะทำลายต้นไม้ได้ น้ำ และทำให้เกิดมลพิษ ในทะเลสาปเห็นภูเขาหินปูนไม่สูงนักเรียงรายซับซ้อน ระเกะระกะ ดุงดงมด้วยสีเขียวของหินปูนและสีเขียวของพันธุ์ไม้นานาชนิดที่ขึ้นบนเขา พี่ใหญ่ของทุกคนพอใจอย่างยิ่ง พื้พื้ด้วยความสุขใจว่า ถ้าไม่ได้มาเห็นด้วยตาคงเสียตายแน่ ใครเล่าให้ฟังอย่างไกรักไม่เหมือนเห็นของจริง ลืมไปอีกแล้วว่า เห็นเพื่อลืมเท่านั้นเอง แต่เมื่อยังไม่รู้ความจริงก็ยังอยากเห็นสิ่งที่ปรากฏทางตาที่สวงามต่อไปอีกเรื่อย ๆ แม้การแสวงหาสิ่งที่น่าพอใจทั้งทางตา หู จมูก ลิ้น กายนั้นจะทำให้เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าอย่างไรก็ยอมแลก บางครั้งต้องเดินทางไกล ต้องปีนเขาสูง ต้องดำน้ำลึก ต้องใช้เวลาเก็บเงินนาน ๆ บางทีบางคนอาจยอมทำทุจริตเพื่อแลกกับสิ่งที่เพียงปรากฏให้รู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กายที่สิ้นแสนสิ้นแล้วก็ดับไป ไม่กลับมาอีกเลยในสังสารวัฏก็ตาม และตามความเป็นจริง พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่า เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัสนั้นเป็นผลของกรรมที่ทำแล้ว ไม่ได้เกิดตามความต้องการ บาง

คนไปสถานที่เดียวกันอาจจะไม่เห็นสิ่งสวยงามที่ตั้งใจมาเห็น ขณะนั้นอาจจะหลับ (อันนี้เป็นบ่อย เวลานั่งรถมักจะหลับ ภาวจิตเกิดเสมอๆ ทำให้ไม่รู้อารมณ์ที่ปรากฏ ทางตา หู จมูก ลิ้น กายต่างๆที่ตั้งใจไปดูก็ตาม ภาวจิตก็เป็นผลของกรรมเหมือนกัน)

เรือหลายร้อยลำพานักท่องเที่ยวพายไปตามทะเลสาบที่มีน้ำใสแจ๋ว มีบัวสาย ดอกสีชมพูเข้มขึ้นเป็นหย่อมๆ บางครั้งพายลอดถ้ำที่ทะลุ มีหินงอกหินย้อย มีแสงไฟ

จากหลอดไฟที่ติดตามผนังหรือเพดานถ้ำให้เห็นบริเวณถ้ำ เรือพายลอดถ้ำถึง 9 ถ้ำ (มีถ้ำทั้งหมดถึง 42 ถ้ำ บางถ้ำสำหรับพวกเดินป่าและปีนเขา) ปากถ้ำจะบอกชื่อถ้ำและความยาวไว้ บางถ้ำใหญ่เรือสวนกันได้ บางถ้ำแคบขนาดแค่ลำเรือ บางถ้ำเพดานสูง บางถ้ำต่ำต้องก้มศีรษะ ภูเขาบางลูกสร้างเป็นวัด เรือบางลำจอดให้ลูกทัวร์ขึ้นไปเยี่ยมชม ชื่อของ รับประทานอาหาร เป็นอีกโลกหนึ่งที่มีพื้นเป็นทะเลสาบ มีภูเขาแทนบ้านเรือน น่าอัศจรรย์ในความวิจิตรของธรรมชาติ อดคิดถึงพระพุทธพจน์ที่นำมาอ้างเสมอ ๆ ไม่ได้ว่า "โลกนี้ตระการการดูจรรยาธ อันคนเขลาซึ้งอยู่ ผู้รู้หาซึ้งไม่" ทำให้รู้ตัวว่า ยังเป็นคนเขลายิ่งกว่าเขลาเพราะยังติดข้องอย่างมาก ยังห่างไกลกับผู้รู้ยิ่งกว่าน้ำกับไฟ แต่จะทำอย่างไรได้เมื่อยังเป็นอย่างนี้ก็ต้องเป็นอย่างนี้จนกว่าจะสะสมความเข้าใจถูกในสภาพธรรมที่กำลังปรากฏมากขึ้นๆ รู้ว่าไม่ใช่เราเห็น เห็นเป็นเห็น เกิดแล้วดับทันที เช่นเดียวกับสิ่งที่ปรากฏให้เห็นเกิดให้เห็นแล้วก็ดับทันที เห็นขณะนี้กับเห็นขณะก่อนจึงไม่เหมือนกันทั้งจิตที่เห็นกับสิ่งที่ปรากฏให้เห็น

กลับมาถึงโรงแรมทันเวลาสนทนารธรรมพอดี ผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดสดเล่าให้ฟังว่า คงต้องตักงาน ไม่ต้องถ่ายทอดสดทั้งภาพและเสียงแล้ว ให้ถ่ายทอดเฉพาะเสียงอย่างเดียว เพราะไปรบกวนการอัดเสียงของอีกกลุ่มหนึ่ง แต่ต่อมาทราบว่า มีผู้ชมการถ่ายทอดสดจากไชน่าออนไลน์มาร่วมสนทนาถึงฮานอยเพราะได้ชมทั้งภาพและเสียง ทีมงานจึงยังไม่ตักงาน น่าดีใจจริงๆ ที่การเผยแพร่ได้ผล

คราวนี้ความเกียจคร้านทำกิจทำให้คิดขึ้นได้ว่า แปลและพิมพ์ตามที่วิทยากรแต่ละท่านพูดนั้น ข้อความสำคัญตกหล่นไปมาก ควรจะแปลด้วยคำพูดเลยดีกว่า คุณแอ้ว นภา จันทรางสุ สาวงามที่เก่งไปทุกอย่างจะจดชวเลขแล้วถอดความที่หลัง เลยต้องคอยให้เธอทำเสร็จแล้วค่อยมาเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ด้วยเนื้อหาทั้งทางทฤษฎีและทางธรรมต่อไปค่ะ

(ถอดความปากเปล่าโดย พลอากาศตรีหญิงกาญจนา เชื้อทอง จดชวเลขและเรียบเรียงเพื่อนำเสนอโดยคุณนภา จันทรางศุ)

ถาม: คำสอนของพระพุทธเจ้าท่านทรงแสดงไว้ลึกซึ้งและยาก จะอ่านพระไตรปิฎกอย่างไรจึงจะเข้าใจถูก...ได้ฝึกสมาธิทุกวันเพื่อละคลายกิเลส

ท่านอาจารย์: ในพระไตรปิฎกมีอะไร? ทุกคำแสดงความจริง ความจริงอยู่ที่ไหน? แต่ละคำแทนสภาพธรรมที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้ เช่นคำว่า "ธรรม" ไม่ใช่เพื่อพูดตาม แต่เป็นความจริงที่ต้องเข้าใจว่า คืออะไร? ธรรมที่ทรงแสดงเป็นปรมัตถธรรมเปลี่ยนแปลงไม่ได้ทั้งหมด ถ้าไม่มีพระธรรมความจริง พระพุทธเจ้าไม่สามารถตรัสรู้ได้ ทรงรู้ความจริงของ "เห็น" เดี่ยวนี้ อะไรเกิด! ถ้าไม่มีธรรม เราหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเลย...

เสียงเกิดใหม่? และแต่ละคำที่ทรงแสดงให้คิดและพิจารณา ถ้าไม่มีสภาพรู้ อะไรก็ไม่ปรากฏ ในชีวิตของแต่ละคนมีเห็น มีได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส กระทบสัมผัส และคิดนึก "เห็น" ไม่ได้อยู่ในหนังสือ แต่คือเดี๋ยวนี้ ทรงแสดงเกี่ยวกับเห็น หลับตาต่างกับลืมตา ภูเห็น ก็ไม่ต่างกับคนเห็น เห็นเป็นเห็นไม่ใช่ใคร สิ่งที่ปรากฏให้เห็นอยู่ที่ไหน? อาจบอกได้!! แต่ทำไมจึงอยู่ที่นั่น ดอกไม้อยู่ที่ไหน? เมื่อเห็น จำรูปร่างสัญญาณด้วย แต่เห็นไม่ใช่จำ ชอบไม่ชอบเห็น สิ่งที่ยึดถือว่าเป็นเรา เป็นของเรา ก็เป็นแค่เพียงสภาพธรรมแต่ละอย่างๆ เห็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้ แข็งเมื่อกระทบสัมผัส แข็งไม่สามารถเป็นเห็นได้ และถ้าไม่มีแข็งที่กระทบสัมผัสได้ จะมีสิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้ไหม? เราปนเปสสภาพธรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน รูปแต่ละกลุ่มละเอียดมาก เห็นมีสภาพธรรมมากมาย บางอย่างเห็นได้ บางอย่างกระทบสัมผัสได้ ไม่มีใครสามารถรู้ชัดเหมือนพระพุทธเจ้าได้...

ผู้ร่วมสนทนา: ถ้าเราถามว่า โลกคืออะไร จิตคืออะไร ในปรมัตถธรรมมีแต่เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น...คิดนึก นี่คือชีวิต!! ถ้ารู้ลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามความจริง จะเห็นว่าสภาพธรรมเพียงสองอย่างคือรูปธรรม และนามธรรม ที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย เพราะสภาพเกิดดับรวดเร็วจึงถือว่าเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เที่ยง...

Sarah: คำสอนของพระพุทธเจ้าลึกซึ้ง ในพระสูตรเป็นเรื่องของคน สัตว์ สิ่งของ ถ้าไม่เข้าใจในปรมัตถธรรม ก็จะเข้าใจพระสูตรผิด เช่นคำว่าขันธ5 ดูเหมือนไม่เกี่ยวกับเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น....เดี๋ยวนี้!! แต่ทรงแสดงสิ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปขันธ์ เสียงเป็นรูปขันธ์

ไม่สามารถรู้อะไรได้เลย ความรู้สึกเป็นเวทนาขั้น แต่ขณะที่เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส กระทบสัมผัสเป็นวิญญาณขั้น วิญญาณคือจิต สัญญาเป็นสัญญาขั้น ที่เหลือเป็นสังขารขั้น เพราะสะสมความไม่รู้มามากจึงต้องฟังธรรมในแง่ต่างๆ จนกว่าจะเข้าใจในขั้น ธาตุ อายตนะ.

Jon: อ่านพระสูตรแล้วเข้าใจผิด เพราะเมื่อสมัยพุทธกาลไม่ใช่พระทุกรูปจะฟังธรรมแล้วเข้าใจ แต่พระองค์ทรงแสดงธรรมแก่ผู้ที่เหมาะสมปัญญา มาพร้อมจะเข้าใจพระธรรม เช่นถามว่า "รูปเที่ยงหรือไม่เที่ยง"...ที่ไม่เข้าใจว่าทรงแสดงธรรมที่กำลังปรากฏเดี๋ยวนี้

เพราะยังฟังธรรมไม่พอ ต้องเริ่มต้นด้วยการเห็นต่างกับสิ่งที่ปรากฏให้เห็น จึงจะเห็นความไม่เที่ยงของสภาพธรรม.

ถาม: ได้ยินหลายเสียงหลายเสียงพร้อมกัน อะไรเป็นเหตุปัจจัยของเสียง?

ท่านอาจารย์: ถ้าไม่มีหูจะได้ยินเสียงไหม มีหลายเสียงจริง แต่เสียงไม่ได้กระทบสัมผัสให้โสตประสาท มักจะสนใจสิ่งที่ปรากฏให้รู้มากกว่าจิตที่รู้สิ่งนั้น ถ้าไม่มีจิตก็ไม่มีอะไร และเมื่ออ่านพระไตรปิฎกจึงติดข้องในเรื่องราว แต่จริงๆ มีสภาพธรรมกำลังปรากฏให้รู้ได้

ถาม: รูปเกิดก่อนนามใช่ไหม?

Sarah: เสียงเกิดดับสืบทอดอย่างรวดเร็ว เสียงที่กระทบหูจะได้ยินหรือไม่ได้ยินก็ขึ้นอยู่กับกรรม แต่เสียงคือเสียง กำลังคิดนึกถึงเสียงที่ได้ยิน

30 - 31 ต.ค. 59

2 วันนี้ตื่นขึ้นมาอากาศหนาวเย็นกว่าวันก่อน ๆ ทราบว่าอุณหภูมิเหลือ 20 องศา ขณะที่วันก่อนๆร้อนถึง 33 องศา ท้องฟ้าก็ดูมีดอครึ้ม เหมือนฝนจะตก อีกกลุ่มไปเที่ยวฮาลองเบย์ เราไปมาแล้วเลยเลือกอยู่สนทนาธรรมที่โรงแรม คนฟังยังหนาแน่นเหมือนเดิม มีคนวัยหนุ่มสาวหลายคนถามปัญหาในชีวิตประจำวัน ดูคึกคักมีชีวิตชีวา รายละเอียดต้องรอคุณนภาถอดความก่อนค่ะ

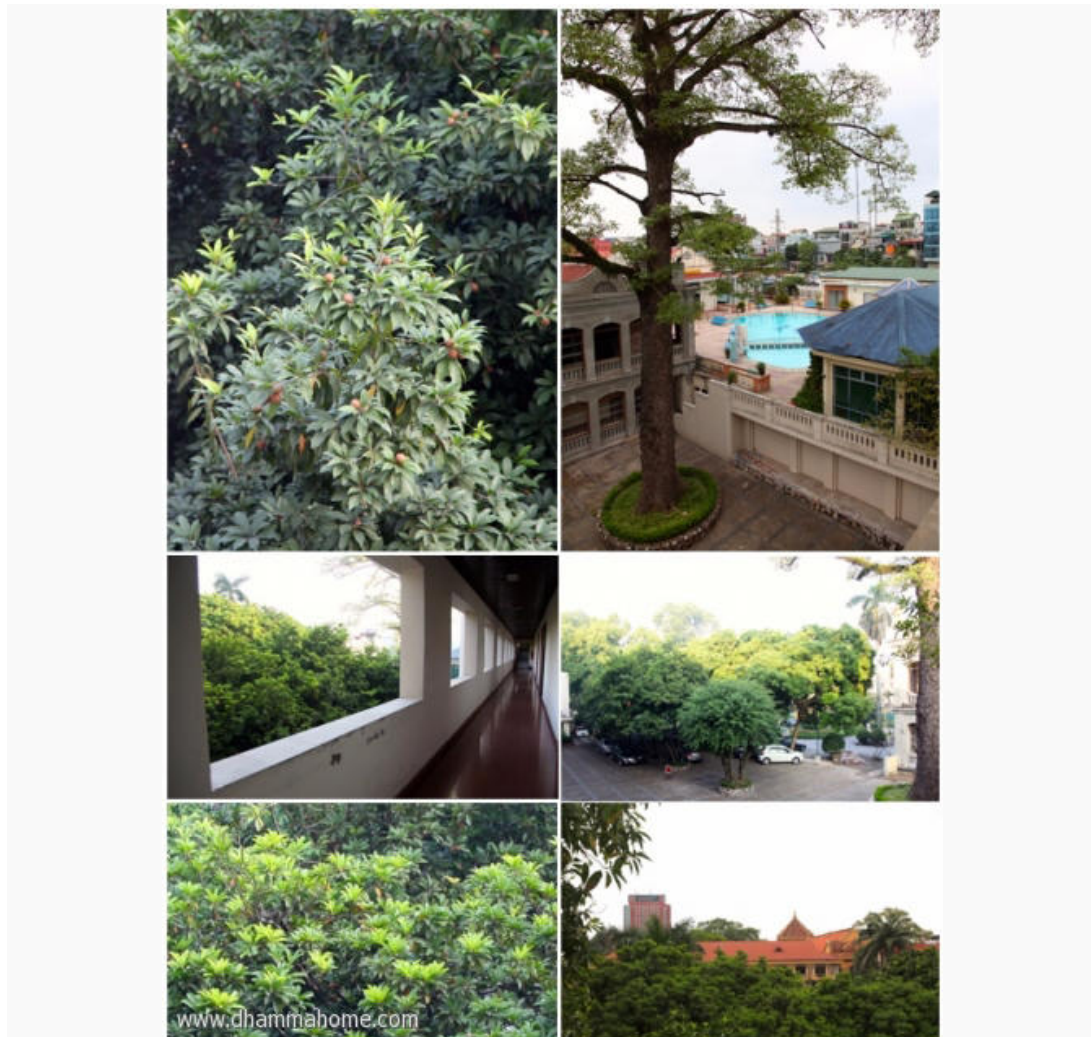

ชมรมบ้านธัมมะเวียดนามเลี้ยวอาหารกลางวันขอบคุณคณะมูลนิธิศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มาจากเมืองไทยที่ห้องอาหารใหญ่ติดห้องประชุมที่ใช้สนทนารธรรมทุกวัน แถมยังคืนเงินที่เราจ่ายค่าอาหารกลางวันไปแล้วคนละ 10 \$ แต่ทุกคนก็บริจาคให้ชมรมบ้านธัมมะเวียดนามเพื่อทำกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

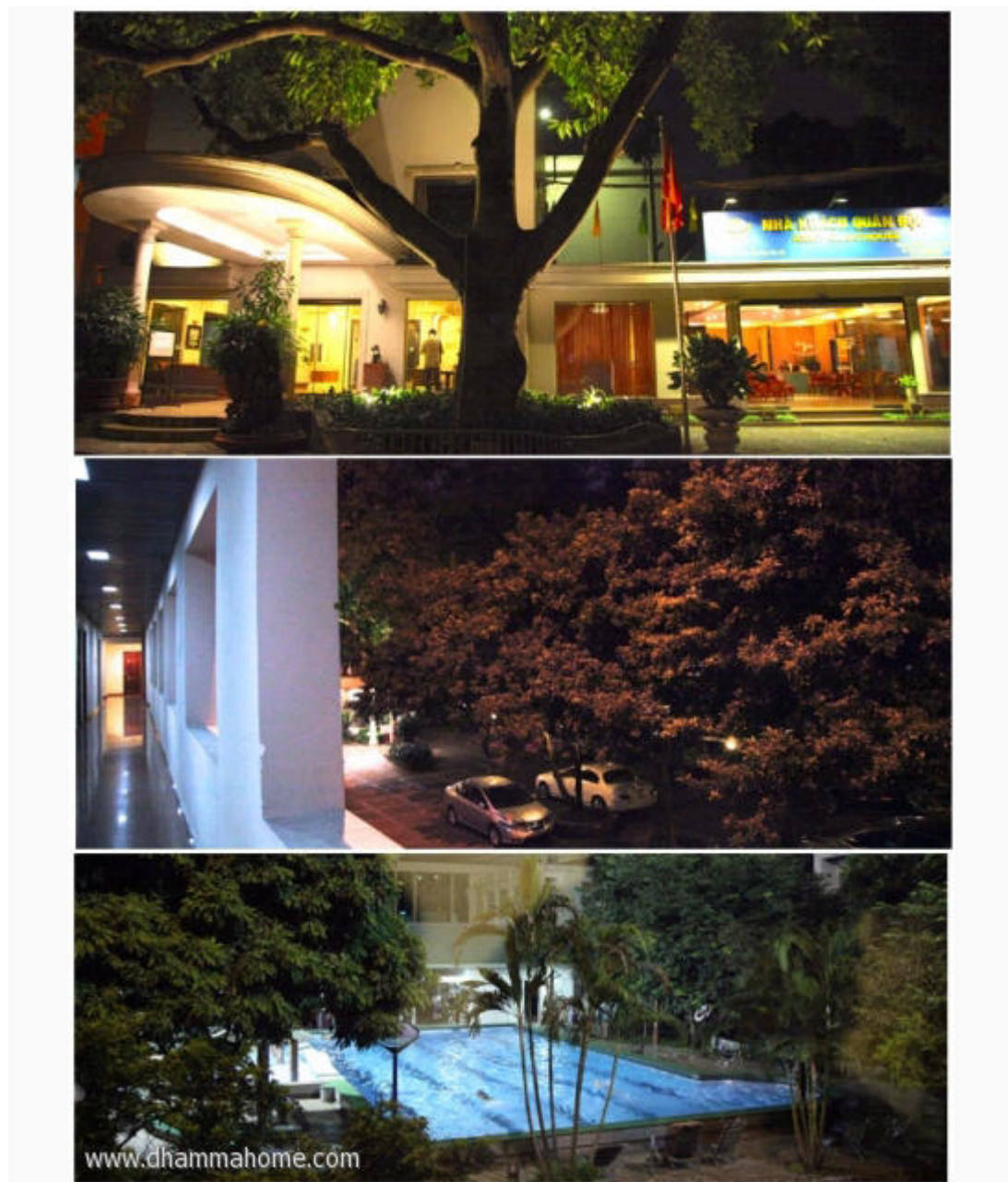

โรงแรม Army Guest Hotel Hanoi เป็นโรงแรมเก่าเห็นปีที่เขียนไว้หน้าตึกว่า 1816 คงเป็นที่รับรองทหารฝรั่งเศสเมื่อครั้งปกครองเวียดนามก็ได้ (อันนี้เดาเอาคือคิดเอง ไม่ได้หาข้อมูลจากที่ไหน เพราะ wifi ของที่นี่ไม่ค่อยดี เลยถามอาทูป้อยๆ ไม่ได้)

ปัจจุบันถูกจัดระดับเป็นโรงแรม 3 ดาว แม้จะเก่าแต่ก็สะอาด ร่มรื่นด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่อายุหลายร้อยปี มีทั้งต้นจำปีสูงเท่าตึก 4 ชั้น ต้นละมุดที่แก่นจนออกลูกเล็กชนิดเดียว โรงแรมตั้งอยู่กลางเมือง แม้จะต้องเข้าไปในซอย ไม่ติดถนนใหญ่ก็ตาม แต่สามารถเดินไปย่านเก่าที่สวยงามที่เรียกว่า The Old Quarter ที่เป็นที่ตั้งของ The Opera House ได้ เดินไปอีกไม่กี่ไกลก็ถึงทะเลสาบที่สวยงาม วันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ปิดถนนรอบทะเลสาบให้เป็นถนนคนเดิน โรงแรมมีห้องประชุมและห้องอาหารหลายห้อง ห้องพักก็ใหญ่โตกว้างขวาง จึงสะดวกมากในการจัดสนทนาธรรม

เห็นกลุ่มคุณวินเซ็นต์ คนได้ห้วนนั่งหลังห้องแปลการสนทนาเป็นภาษาจีน ได้ห้วนให้น้องชายกับเพื่อนฟัง เราแปลเป็นภาษาไทยให้สหายธรรมที่นั่งใกล้ๆฟัง คุณตั้มบัคแปลจากวิทยากรที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาเวียดนามให้ผู้ฟังเข้าใจ และตั้มน้อยแปลจากผู้ถามที่พูดเวียดนามเป็นอังกฤษให้วิทยากรเข้าใจ อย่างน้อยตอนนี้ก็มีถึง 4 ภาษา อังกฤษ เวียดนาม ไทย จีน คิดถึงตอนไปร่วมพิธีที่ท่านอาจารย์ไปรับรางวัลสตรีดีเด่นในพระพุทธศาสนาที่ศาลาสันติธรรม กรุงเทพฯ ท่านอาจารย์กล่าวสุนทรพจน์เป็นภาษาไทย มีหูฟังให้ผู้ฟังเลือกว่าจะฟังภาษาอะไร อังกฤษ หรือจีน ฯลฯ ถ้ามีคนมาฟังหลายชาติมากขึ้น อาจต้องใช้วิธีนี้เหมือนกัน

ตอนบ่าย ท่านอาจารย์ให้โอกาสคุณวินซ์พาคณะสนทนาธรรมเพิ่มเติมเวลา
 บ่ายสองจนถึงสี่โมงเย็น และสี่โมงเย็นถึงหกโมงเย็นก็สนทนาตามปกติ ท่านอาจารย์มี
 ชีวิตเพื่อเผยแผ่พระธรรมจริงๆ ท่านบอกว่า ให้เข้าเริ่มเข้าใจว่า ทุกอย่างเป็นธรรม
 ไม่ใช่เรา ความเข้าใจนี้จะติดตลตามไปในชาติต่อไป เหมือนน้องชายและเพื่อนสาวคุณ
 วินซ์ที่บินตามมาจากไต้หวัน ที่เห็นด้วยว่า ทุกอย่างเกิดแล้วบังคับบัญชาไม่ได้

Vincent: สงสัยเรื่องการปฏิบัติ นั่งสมาธิเกิดความสงบ จะมีผลอะไรหรือไม่?

ท่านอาจารย์: ปฏิบัติคืออะไร? ปฏิบัติเพื่ออะไร?

Vincent: ปฏิบัติคือการเลือกอารมณ์ที่ทำให้สงบ

ท่านอาจารย์: ถ้า "เลือก" ก็ผิด

Vincent: เลือกเพื่อให้เห็นอนัตตา

ท่านอาจารย์: มีเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น....คิดนึกเดี๋ยวนี้...ต้องเข้าใจคำสอนก่อน
อะไรเป็นเหตุปัจจัยให้เข้าใจ ต้องเข้าใจว่าอะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล

Vincent: สงสัยว่าสงบจนถึงระดับสูงแล้ว ทำไมจึงเป็นอกุศล?

ท่านอาจารย์: เป็น "คุณ" หรือเป็น "ความเข้าใจ"? เข้าใจเห็นเดี๋ยวนี้หรือยัง?

Vincent: เข้าใจเห็นยากมาก

ท่านอาจารย์: ปัญญาสามารถเข้าใจทุกอย่าง

Vincent: ต้องเป็นปัญญาระดับสูงใช่ไหม?

ท่านอาจารย์: อะไรเป็นประโยชน์กว่ากัน ระหว่างเข้าใจกับไม่เข้าใจสิ่งที่กำลังปรากฏขณะนี้!

Vincent: เข้าใจว่าเกิดแล้วดับ ไม่ใช่ปัญญาหรือ?

Sarah: ความสงบเป็นเจตสิกอะไร?

Vincent: เป็นปัสสัทธิเจตสิก

Sara: ขณะที่เข้าใจจิตสงบบมีปัสสัทธิเกิดร่วมด้วย ที่เลือกอารมณ์ให้สงบนั้นเป็น "ตัวตนที่เลือก" เป็น "โลภะ" ไม่เข้าใจอะไรเลยในขณะนั้นจริงๆ แล้วสมาธิก็เกิดกับจิตทุกขณะ ซึ่งมีทั้งสัมมาสมาธิและมีจณาสมาธิ

Vincent: ทำอานาปานสติในบางครั้งก็เกือบหยุดหายใจ

Jon: พระพุทธเจ้าไม่ทรงสอนให้เลือกอารมณ์ เพราะไม่มีตัวตนที่เลือก นั้นไม่ใช่การอบรมเจริญปัญญาให้เข้าใจมากขึ้น เมื่อปฏิบัติผิดทำให้พบเหตุการณ์แปลกๆ ที่ไม่ได้ทำให้เข้าใจธรรมเพิ่มขึ้น ทรงแสดงสภาพธรรมแต่ละอย่างที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยแล้วดับไปทันที

ถาม: สภาพธรรมในชีวิตประจำวันเกิดเพราะเหตุปัจจัย เป็นอย่างไร?

Jon: การกระทำดีในทางธรรมขึ้นอยู่กับเหตุ เหตุดีก็เป็นกุศลเหตุ ขึ้นอยู่กับว่าเกิดกับเจตสิกที่ดี หรือเจตสิกที่ไม่ดี ในโลกของบัญญัติ คนก็มองไปตามความคิดของแต่ละคน มีการตัดสินว่าดีหรือไม่ดีต่างๆกันไป มีมาตรฐานต่างกันที่จะตัดสิน

ถาม: เกี่ยวกับเรื่องเชื้อโรค!!!

ท่านอาจารย์: อยากพูดเรื่องเชื้อโรคต่อ...แต่จะพูดเรื่องอื่น เชื้อโรคมีจริงไหม? แค่เกิดขึ้นจริงเมื่อขณะที่ปรากฏ อะไรเกิดขึ้น และอะไรที่เกิดขึ้นแล้วเรียกว่าเชื้อโรค...อะไรก็ตามที่เกิดจะต้องเกิดเพราะเหตุปัจจัย "เห็น" เป็นเชื้อโรคหรือเปล่า?(ไม่เป็น) เห็นเพียงเห็นเท่านั้น นี่คือการเข้าใจที่มั่นคง ได้ยินอะไรก็ตาม เห็นเป็นอะไรไม่ได้เลย นอกจากเห็นทำกิจเห็น / ทำกิจได้ยิน/ ทำกิจคิดนึก...เป็นเชื้อโรคหรือเปล่า!! คิดก็เป็นคิดไม่ใช่เวทนาทางกาย คิดรู้สึกได้ไหม?(ไม่ได้)...ยากไป!! แต่ก็อยากเข้าใจในสิ่งที่ปรากฏ เพราะอยู่กับความไม่รู้ตลอดเวลา...

ถาม: เกี่ยวกับที่คุณJon ตอบเรื่องดี ไม่ดี ไม่ค่อยพอใจในคำตอบ ยกตัวอย่างเหมือนคนยังโง่กับยังคนอื่น ๆ ผลก็ต่างกัน?

Jon: ขณะที่คิดหรือแสดงอาการอะไร จะเป็นกุศลหรืออกุศลขึ้นอยู่กับเจตสิกที่เกิดขึ้นพร้อมกับ จิตที่เกิดกับโลภะ โทสะ หรือกับความไม่รู้ อันนั้นเป็นอกุศล แต่ถ้าเกิดอโลภะอโทสะ โมหะ เป็นกุศล การฆ่าคนอื่นจะต้องเป็นจิตที่เป็นอกุศล เพราะว่าขณะนั้นไม่ใส่ใจในชีวิตของคนอื่น..

ถาม:

Jon: ทำไม่ได้เพราะไม่ได้พิจารณาจิตที่เป็นกุศลหรืออกุศล ถ้าการกระทำเป็นอกุศลเพราะจิตขณะนั้นเป็นอกุศล เช่น พ่อแม่อยากจะทำปกป้องลูก จิตอาจจะเป็นอกุศลในบางครั้ง จะพูดว่าเป็นกุศลตลอดเวลาไม่ได้ ความคิดอาจดี แต่จิตที่ทำไม่ดี ท่านอาจารย์สอนให้เข้าใจความจริงของสิ่งที่กำลังปรากฏในขณะนี้ เพราะฉะนั้น ไม่ใช่สำคัญที่จะคิด เพราะจิตเกิดดับแต่ละขณะ เพราะจิตเกิดดับ สภาพจิตที่เกิดขึ้นมีลักษณะเฉพาะตน...ขณะที่เห็น ได้ยิน เป็นผลของกรรม ขณะที่คิดเป็นกุศลหรืออกุศล ก่อนฟังพระธรรมไม่เคยรู้อย่างนี้เลย ยังเป็นเรื่องราวของสิ่งที่เกิดขึ้น แล้วคิดถึงเหตุการณ์และชีวิตโดยทั่วไป จริงๆมีเพียงสิ่งที่ปรากฏเกิดปรากฏแต่ละขณะ เริ่มต้นที่จะรู้ลักษณะ ต้องแยกให้ออกว่าสิ่งที่ปรากฏกับสิ่งที่เราคิดว่าเป็น "ยาก" ในสิ่งที่มันเป็น กับสิ่งที่เราคิดว่ามันเป็น.

ถาม: เข้าใจว่าพระพุทธเจ้าทรงแสดง และที่อาจารย์สอนธรรมลึกซึ่งรู้ยาก ในขณะที่เข้าใจอย่างนี้ก็มีวิริยะเจตสิก?

ท่านอาจารย์: รู้จักวิริยะเจตสิกไหม? วิริยะเจตสิกคืออะไร?

ตอบ: ไม่รู้

ท่านอาจารย์: ถ้าไม่ใช่จิตแล้วเป็นอะไร? จิตเป็นอะไร? เจตสิกเป็นอะไร?

ถาม: อยากให้แยกวิริยะ ระหว่างจิต และเจตสิกต่างกันอย่างไร?

Nina: จิตแต่ละขณะเกิดขึ้นต้องเป็นสภาพรู้ จิตเห็นในสิ่งที่ปรากฏให้เห็น หลังเห็นชอบไม่ชอบเป็นเจตสิก แต่จิตเกิดไม่ได้ถ้าไม่มีเจตสิกเกิดร่วมด้วย เจตสิกบางอย่างดีเป็นกุศล บางอย่างไม่ดีก็เป็นอกุศล กุศลเจตสิกเป็นปัจจัยให้ทำกุศลกรรมเกิดเพราะปัจจัย เช่น พ่อแม่สอนลูกให้เป็นคนดี แม้จิตขณะนั้นดับไปแล้วก็เป็นปัจจัยให้จิตขณะต่อไปเกิดได้ กุศลและอกุศลสะสมมาทำให้กุศลจิต อกุศลจิตเกิดอีก จึงทำให้รู้ว่าเพราะมีเหตุปัจจัยจึงเกิด...ไม่มีประโยชน์ที่จะมีตัวตนไปทำอย่างนั้นอย่างนี้ ควรฟังให้เข้าใจเพิ่มขึ้น เพราะไม่มีใครทำจิตอะไรให้เกิดได้ "อนัตตา" ขณะที่สุขก็เปลี่ยนไปตลอดเวลา โยนิโส อโยนิโส พิจารณาถูก ไม่ถูกที่เกิดขึ้นแต่ละขณะในชีวิต...คำสอนเพื่อให้เราเข้าใจธรรมและรู้หนทางแห่งการดำเนินชีวิต การสนทนาเรื่องธรรมนั้นมีค่ามาก ควรหาโอกาสฟังแล้วพิจารณา เพื่อค้นหาความจริงของชีวิต.

Sarah: ขณะที่เห็นมีเจตสิกเกิดร่วมด้วย 7 อย่าง ไม่มีวิริยะเจตสิกเกิดร่วมด้วยเลย นอกนั้นจิตทุกขณะมีวิริยะเจตสิก โยนิโส อโยนิโสก็คือกุศลอกุศลที่เกิดหลังจากนั้นมีเจตสิกเกิดร่วมด้วยมากกว่า 7 ดวง ขณะที่จิตเป็นกุศลอกุศลก็มีวิริยะเกิดร่วมด้วย...จริงๆไม่มีใครที่จะไปพยายามมีวิริยะ แต่ถ้าตั้งใจให้วิริยะเกิดก็เป็นอกุศล...ขณะติดข้องมีวิริยะก็จริงแต่เป็นอกุศล ถ้าอกุศลจิตเกิดก็มีอกุศลเจตสิกเกิดร่วมด้วยโดยไม่ต้องเลือกเลย ดังนั้น การเรียนเรื่องเจตสิกทุกประเภทเพื่อให้รู้ว่าไม่ใช่ตัวตน...ในชีวิตประจำวันเราคิดว่าจะมีความเพียรที่จะทำอะไรดีๆ จริงๆแล้วไม่มีอะไรพยายามแต่ละขณะเกิดขึ้นแล้วดับไปทันที...

ถาม: มโนกรรม เช่นคนไม่เชื่อเรื่องกรรมและผลของกรรม จะเป็นกรรมบถหรือเปล่า?

Jon: อาจจะไม่ได้คิดถึงเหตุและผล จึงถามอย่างนี้!! หรือเชื่อว่ามีเหตุและผล

Sarah: อาจจะไม่เชื่อเรื่องกรรมและผลของกรรม และไม่เชื่อในคำสอนของพระพุทธเจ้า นั่นคือความคิด ขณะคิดไม่ได้พูดออกมาไม่ทำให้เกิดผล แต่เป็นอกุศลจิต ไม่อย่างนั้นเวลาที่เราสงสัยอะไรก็เป็นกรรมไปหมด!! เป็นแค่ความคิดเท่านั้นไม่ได้ล่วงวาจาออกมา แต่ถ้าความเชื่อมีมากพอก็นำไปสู่การทำความดี...ความเชื่อเป็นมโนกรรมไม่ใช่หรือ? เพราะแค่ความคิดก็อาจนำไปสู่การทำความดี จะเป็นกายกรรม(ทางกาย)หรือวจีกรรม(ทางวาจา)

ท่านอาจารย์: ต้องเข้าใจก่อนว่ากรรมคืออะไร และกรรมมีกี่อย่าง(เจตนาเจตสิก) นั่งในห้องขณะนี้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นกรรมหรือเปล่า?...แค่พูดฟังแล้วเข้าใจเป็นกรรมหรือเปล่า? ไม่ใช่พูดว่ากรรม แต่ขณะที่เข้าใจเป็นกรรมหรือเปล่า? แต่เป็นขณะที่เข้าใจว่าเจตนาเป็นอะไร...เพราะฉะนั้น ฟังเข้าใจเป็นกรรมหรือเปล่า? ☸☐ เป็นกรรม☸☐กรรมทางทวารไหน?☐มโนทวาร...ต้องเข้าใจสภาพธรรมที่ละเล็กทีละน้อย ไม่เช่นนั้นก็สับสน ความเข้าใจจะไม่เกิดถ้าไม่พิจารณา ถ้าฟังเรื่องจิตเจตสิกมากมาย อะไรเป็นอะไรในขณะนี้! มีอะไรที่จะรู้เจตสิกขณะนี้ได้ไหม? แต่อะไรที่จะรู้ความแตกต่างของเห็นกับความติดข้อง สภาพธรรมเกิดดับรวดเร็วจึงยากที่จะรู้ เช่น เห็นเดี๋ยวนี้ เห็นมีจริงไหม? เป็นเราเห็นได้ไหม? หรือเห็นเป็นเห็นมากมายทุกขณะในชีวิตประจำวัน เป็นกิจของจิต เพราะมีสภาพรู้ 2 อย่าง คือจิตเป็นสภาพรู้ อีกอันคือเจตสิก ขณะนี้เห็นเพียงเห็น แต่ว่าเจตสิกที่เกิดร่วมด้วยไม่ปรากฏให้รู้ เจตสิกที่เกิดร่วมด้วยเป็นปัจจัย แต่ไม่สามารถรู้ได้ พระพุทธเจ้าแสดงว่าต้องมีเจตสิกเกิดร่วมด้วยกับจิตเท่านั้น...เมื่อเข้าใจว่าทุกอย่างที่เกิดกับจิตต้องมีเจตสิกเกิดร่วมด้วย...ขณะที่เห็นมีเจตสิกปรากฏให้เห็นไหม? แม้ว่าจิตมีก็ไม่ปรากฏ...เริ่มต้นเข้าใจก็คือ ไม่มีอะไรเลย มีแต่สภาพธรรมที่เกิดขึ้นแล้วดับไปตลอดเวลา...ขณะที่ชอบนั้นไม่ใช่จิตเพราะจิตรู้อารมณ์แต่เจตสิกทำกิจต่างกัน ความติดข้องไม่สามารถทำกิจของเวทนาได้ ขณะที่เห็นต้องมีเวทนาเจตสิกเกิดร่วมด้วย เกิดกับจิตทุกประเภท "ใครรู้"!!! เวทนาที่เกิดร่วมกับจิตอะไรบ้าง? แม้ว่าจะเกิดร่วมกันแต่ว่าเป็นอารมณ์ได้เพียงอย่างเดียว

เท่านั้น...ขณะที่รู้สึกเป็นอารมณ์ให้รู้ได้ รู้ได้ที่ละอย่าง...คำสอนของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับชีวิตแต่ละขณะ มีจิตและเจตสิกเกิดทำกิจมากมายโดยไม่รู้ ขณะที่ชอบ ไม่ชอบ รู้ได้ แต่เป็นเราที่ชอบ ไม่ชอบ ถ้าชอบไม่เกิดจะมีความคิดว่าเราชอบไม่ชอบได้ไหม?

เราเรียนเรื่องจิตเจตสิกมากมาย แต่เป็นไปไม่ได้เลยที่จะรู้ว่าเป็นจิต เจตสิกอะไร จนกว่าปัญญาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นจึงจะรู้ได้...รู้ขั้นปริยัติไม่สามารถประจักษ์ตามความเป็นจริงได้ คำสอนของพระพุทธเจ้า จึงตั้งแต่ต้นจนสุดท้าย จากไม่รู้อะไรเลย เห็น ได้ยิน ลิ้มรส กระทบสัมผัส คตินึก เมื่อมีปัจจัยที่เหมาะสมก็จะรู้ได้ เข้าใจเล็กน้อยไม่พอที่จะรู้สภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริง เพราะว่าจิตแต่ละขณะสะสมความไม่รู้มากมาย นานเท่าไรที่จะบำเพ็ญบารมีเพื่อละคลายความไม่รู้ "ขณะที่สะสมความเข้าใจไปจนถึงขณะที่ไม่ต้องใช้คำก็รู้"...เช่น ได้ยินชื่อ Sarah ก็ไม่รู้ว่าเป็น Sarah คือใคร ถ้าไม่รู้จักมาก่อน จนกว่าจะเจอ Sarah แล้วจึงรู้ว่าเป็น Sarah..."เหมือนกับมาเจอพระธรรม" คือ เมื่อเห็น Sarah โกลๆก็รู้ว่าเป็น Sarah ต้องมาใกล้ๆจึงจะรู้...เหมือนกับสภาพธรรมเดี๋ยวนี้ เห็นเดี๋ยวนี้ไม่มีรูปร่าง ไม่มีอะไร เห็นคือเห็น จิตบริสุทธิ์ทำกิจเห็นแล้วก็ดับไปไม่กลับมาอีก ไม่เหลือเลย..."และนี่คือชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย บางชีวิตไม่มีโอกาสได้ฟังธรรม และบางชีวิตมีโอกาสได้ฟัง แต่ความเข้าใจน้อยมาก ถ้าเห็นว่ามีชีวิตอยู่ได้ด้วยความเข้าใจก็จะตั้งใจมากขึ้น"

...จากชีวิตหนึ่งไปอีกชีวิตหนึ่ง สะสมความเข้าใจไปเรื่อยๆ จากขณะหนึ่งของจิตที่เกิดขึ้น
ดับ เพราะว่าจิตที่เกิดขึ้นดับไปเป็นปัจจัยให้จิตขณะต่อไปเกิดต่อโดยไม่มีระหว่างกัน
...ทุกวันนี้ก็เหมือนวันอื่นๆ จนกว่าวันตายจะมาถึง สะสมเพิ่มขึ้นๆ จนถึงชาติหน้า
เหมือนเดี๋ยวนี้ จากเด็กมาถึงเดี๋ยวนี้ จนกว่าจะถึงความเข้าใจว่าเห็นไม่ใช่เรา ขณะได้

ยีนเกิดเพราะเหตุปัจจัย เกิดแล้วก็ดับไม่มีใครทำอะไร!! จากไม่มี แล้วมี แล้วหาไม่มี
การเกิดดับรวดเร็วมากจึงเป็นเหตุให้เราติดข้อง เป็นสภาพธรรมที่เกิดขึ้นมาก...
จนกระทั่งวันหนึ่ง การฟังคำสอนพร้อมที่จะเข้าใจจนกระทั่งไม่ติดข้องกับอะไรเลย
เพราะรู้ว่าเกิดแล้วดับไม่กลับมาอีกเลย "อวิชชาไม่มีโอกาสจะทำอย่างนั้นได้เลย
เพราะอวิชชาไม่รู้ในสิ่งที่ปรากฏ" แต่การฟังพระธรรมทำให้เข้าใจเพิ่มขึ้น ทำให้ละ
คลายอวิชชา ทำให้ติดข้องน้อยลง ตั้งแต่ตอนเช้าจนถึงเดี๋ยวนี้ สะสมอกุศลมากมาย
ทั้งโลภะ โทสะ โมหะ ไม่มีอะไรจะคลายความสกปรกจากขณะหนึ่งไปสู่ขณะหนึ่งได้
นอกจากความเข้าใจ "เมื่อพูดถึงความเข้าใจที่เป็นสภาพธรรมก็คือ ความเข้าใจขณะ
ฟัง แต่ว่าค่อยๆ เห็นความลึกซึ้งมากขึ้นๆ จึงจะเห็นพระปัญญาของพระพุทธเจ้า"

ถาม: ความต่างระหว่างจิต กับสภาพรู้?

Sarah: สภาพรู้มีหลายความหมาย จะเรียกว่าจิตก็ได้ หรือสภาพรู้ก็คือจิต

ท่านอาจารย์: สงสัยเรื่อง "เห็น" ไหม? เห็นเดี๋ยวนี้ก็เป็นจิต ต้องเข้าใจว่าเห็นไม่ใช่เรา เห็นสิ่งที่ปรากฏ มีหลายๆสี เห็นเป็นจิตที่เป็นสภาพรู้ที่รู้เห็น...

ถาม: คิดว่าอภิธรรม เหมาะกับเทวดาในสวรรค์ ยากสำหรับคนทั่วไป ไม่ทำให้เกิดความเข้าใจ และการทำสมาธิทำให้เกิดความสงบได้

ท่านอาจารย์: สมาธิคืออะไร? ความสงบคืออะไร? ความเข้าใจที่ว่าสอนเทวดาในสวรรค์เท่านั้น แต่พระองค์ก็สอนท่านพระสารีบุตรด้วย...ความเข้าใจทำให้สงบได้ไหม? ก่อนที่จะถึงธรรมคืออะไร เราพูดถึงสิ่งที่มีจริง สิ่งที่มีจริงเกิดขึ้นมากมาย อย่าพูดถึงสิ่งที่ไม่เข้าใจ...ขณะนี้เห็นมีจริง สิ่งที่มีจริงเป็นธรรมใช่ไหม? ไม่ใช่ใคร ไม่ใช่เรา เห็น สิ่งที่เห็นซึ่งมีจริง เห็นด้วยกับคำว่าธรรมไหม?... (เห็นด้วย) แล้วเทวดาเห็นไหม?

ตอบ: ไม่รู้...และจริงๆแล้วก็ไม่รู้ว่าพระพุทธเจ้าสอนเทวดาเรื่องอะไร?

ท่านอาจารย์: นามคืออะไร ขณะนี้มีนามไหม?

ตอบ: มีทั้งรูปและนาม

ท่านอาจารย์: พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องเห็น..ได้ยิน....คิดนึก..กับเทวดา บางคนคิดว่า ธรรมไม่ใช่อกิธรรม แต่อะไรจริงก็จริง อะไรถูกก็ถูก ความจริงคือความจริง ไม่มีใครทำให้ธรรมเกิดขึ้นได้จึงเรียกว่าปรมาตมธรรมคือความจริงที่สูงสุด ถ้าเข้าใจแล้วจะรู้ว่า ธรรมทั้งหลายเป็นอกิธรรม คำว่าอกิธรรมแปลว่าอะไร?

ตอบ: ไม่รู้

ท่านอาจารย์: ธรรมลึกซึ้งจึงเรียกว่าอกิธรรม ไม่สามารถที่จะเข้าใจทันที ต้องใช้เวลา พระองค์ทรงแสดงธรรมถึง 45 ปี เกี่ยวกับความจริงของธรรม เห็นเป็นธรรม เป็นสิ่งที่มีจริงเป็นอกิธรรมไม่เปลี่ยน เปลี่ยนเห็นเป็นอย่างอื่นก็ไม่ได้ ธรรมทั้งหมดเป็นอกิธรรม

Sarah: สภาพธรรมที่พูดถึงเดี๋ยวนี้เห็น ได้ยิน โกรธ ติดข้อง พระองค์ทรงแสดงตลอด พระชนม์ชีพ ในพระสูตรก็ทรงแสดงตลอด ไม่จำเป็นต้องใช้คำว่าจิต เจตสิก แต่คำทุกคำ ท่านพูดเพื่อให้เข้าใจว่าเป็นเรื่องอะไร พระพุทธเจ้าทรงแสดงเรื่อง "เห็น" ในพระไตรปิฎกทั้งหมด ทุกสิ่งที่ทรงแสดงเป็นธรรม เป็นอกิธรรม เพราะลึกซึ้ง บางครั้งท่านก็ใช้คำต่างๆกันในพระสูตร ก็คือเห็นเดี๋ยวนี้ ได้ยินเดี๋ยวนี้ ท่านแสดงในพระวินัย ในพระสูตรว่าชีวิตก็คือขณะนี้ที่เป็นจริง สอดคล้องกันทั้งหมด

ท่านอาจารย์: ลองยกตัวอย่างเรื่องอกิธรรมสิ

ผู้ถาม: ยุงกัด! ยุงมีโลภะหรือเปล่า? เพราะยุงก็ไมรู้อะไร?

ท่านอาจารย์: อะไรคืออกิธรรม? เรื่องยุง เรื่องอะไรนี่?

ตอบ: โดยทั่วไปก็เข้าใจอย่างนั้น

ท่านอาจารย์: โลภะเป็นโทสะได้ไหม? โทสะเป็นโลภะได้ไหม?

ตอบ: ไม่เข้าใจในคำถาม!

ท่านอาจารย์: ทั้งโลภะและโทสะเป็นธรรม เกิดขึ้นเพราะมีเหตุปัจจัย เพราะโลภะก็เป็นธรรม ทั้งหมดเป็นอกิธรรม.

เช่นเคยที่เมื่อจบการสนทนาในวันสุดท้าย หลังตัวแทนชมรมบ้านธัมมะเวียดนามกล่าวขอบคุณท่านอาจารย์ และคณะวิทยากร มีคุณนีน่า คุณโจนาธาน คุณซาราห์ที่มาให้ความเข้าใจคำสอนที่แท้จริงแล้ว ก็ร่วมกันกล่าวอุทิศส่วนกุศลให้ผู้มีกุศลจิตร่วมอนุโมทนาเป็นภาษาเวียดนามเหมือนทุกวัน

หลังจากนั้นสหายธรรมเวียดนามมอบของที่ระลึกให้คนไทยที่ไปร่วมกุศลในครั้งนี้ ดีใจที่เป็นของเด็กๆ ไม่ต้องแบกน้ำหนักอย่างคราวก่อนๆ ขออนุโมทนาผู้ร่วมเดินทางทุกท่านที่ร่วมทำหน้าที่ตามความถนัดของตน ทุกคนมีส่วนสำคัญที่ช่วยท่านอาจารย์ในการเผยแผ่พระสัทธรรม ความจริงแท้ที่ไม่ใช่จะหาฟังได้โดยง่าย เพราะต้องรอการตรัสรู้และทรงแสดงธรรมของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ต้องเกิดมาเป็นมนุษย์มีอายุยืนยาวจนได้มีโอกาสได้ฟังธรรม และเคยทำบุญมาก่อนที่ทำให้ฟังเข้าใจ

กราบบูชาคุณท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ด้วยความเคารพอย่างสูงที่เปลี่ยนชีวิตที่เคยอยู่ในความมืดให้เริ่มเห็นแสงสว่างมากขึ้น ๆ เมื่อฟังธรรมเข้าใจขึ้น ๆ ว่า ไม่มีเรา มีแต่ธรรมที่เกิดขึ้นทำกิจเฉพาะของธรรมนั้นๆ แล้วดับไปทันที ไม่กลับมาอีกเลยในสังสารวัฏ

